

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

MÁSODIK SZEKCIÓ

**A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI
KONTRA MAGYARORSZÁG**

(70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12, 41463/12, 41553/12,
54977/12 és 56581/12 sz. kérelmek)

ÍTÉLET
(Érdemi rész)

STRASBOURG

2014. április 8.

*Ezen határozat az Egyezmény 44. Cikkének 2. bekezdésében foglalt
körülmények teljesülése esetén válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá
eshet.*

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE
Európai Tanács

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

A Magyar Keresztény Mennonita Egyház és Mások kontra Magyarország
ügyében az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció), kamaraként
tartott ülésén melynek tagjai voltak:

Guido Raimondi, *Elnök*,
İşil Karakaş,
Sajó András,
Nebojša Vučinić,
Helen Keller,
Egidijus Kūris,
Robert Spano, *bírák*, és Stanley

Naismith, *a Szekció Hivatalvezetője*,

2014. február 28-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően az azon
időpontban elfogadott alább ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja kilenc kérelem (70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12, 41463/12, 41553/12, 54977/12 és 56581/12 sz.) Magyarország ellen amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („Egyezmény”) 34. cikke alapján különböző, állítólagosan Magyarországon tevékenykedő vallási közösségek, azok lelkészei és tagjai nyújtottak be a Bírósághoz 2011. november 16-án, 2012. április 3-án és 24-én, június 25-én és 28-án, valamint augusztus 19-én és 29-én.

2. A kérelmezőket Karsai D. (70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12, 41463/12 és 56581/12 sz. kérelmek), Baltay L. (41553/12 sz. kérelem) és Tordai Cs. (54977/12 sz. kérelem), Budapesten, Gyálon illetve Budapesten praktizáló ügyvédek képviselték.

A Magyar Kormányt („Kormány”) képviselője, Tallódi Z., képviselte a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumból.

3. A kérelmezők állítása szerint az egyházak státuszuktól való megfosztása és a státuszok egyedi döntés alapján történő visszaállítása sérti a vallásszabadsághoz való jogukat és az Egyezmény 11. valamint 9. és 14. cikke alapján megkülönböztetésnek minősül. Hivatkozással a 6. és 13. cikkre azt állították, hogy az adott eljárás tisztességtelen volt, és nem biztosított hatékony jogorvoslatot. Emellett több kérelmező az Első Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének megsértését is sérelmezte az egyházi státusz elvesztéséből fakadóan elvesztett állami támogatások miatt.

4. 2012. szeptember 27-én a kérelmek a Kormány tudomására jutottak.

5. A 41463/12, sz. kérelemmel kapcsolatban a Brit Kormány nem gyakorolta az Egyezmény 36. cikke 1. pontjában meghatározott jogát arra, hogy írásos feljegyzést nyújtson be az ügy kapcsán.

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

6. A kérelmezők vallási közösségek és magánszemélyek. Korábban jogszerűen egyházként álltak fenn és működtek Magyarországon az illetékes bíróság által az 1990. IV. törvény alapján („1990. évi egyházügyi törvény”) bejegyezve.

7. A 70945/11 sz. kérelemben szereplő *Magyar Keresztény Mennonita Egyház* 1998 óta Magyarországon tevékenykedő vallási közösség. Izsák-Bács J. magyar állampolgár, 1959-ben született és Budapesten él, a *Magyar Keresztény Mennonita Egyház* lelkésze.

8. A 23611/12 sz. kérelemben szereplő *Evangéliumi Szolnoki Gyülekezet Egyház* 1998 óta Magyarországon tevékenykedő vallási közösség. Soós P.J. magyar állampolgár, 1954-ben született és Budapesten, az *Evangéliumi Szolnoki Gyülekezet Egyház* lelkésze.

Ez a kérelmező közösség szociális feladatokat végzett a szolnoki önkormányzat megbízásából és megállapodást kötött az Államkincstárral hajléktalanoknak nyújtott szolgáltatásokat illetően. 2011-ben a Kincstár felmondta ezt a megállapodást és az ennek megfelelő támogatás folyósítását beszüntette 2011. június 30-án. Ennek következményeképp a kérelmező kénytelen volt felmondani szerződését az önkormányzattal de a szociális feladatokat köteles volt 2011. július végéig folytatni, amelynek következtében 691 407 forint kára keletkezett.

9. A 26998/12 sz. kérelemben szereplő *Budapesti Autonóm Gyülekezet* 1998 óta Magyarországon tevékenykedő vallási közösség. Görbicz T. magyar állampolgár, 1963-ban született és Budapesten él, a *Budapesti Autonóm Gyülekezet* lelkésze.

10. A 41150/12 sz. kérelemben szereplő *Szim Salom Egyház* 2004 óta Magyarországon tevékenykedő vallási közösség. Guba G.G. magyar állampolgár, 1975-ben született és Budapesten él, a *Szim Salom Egyház* tagja.

11. A 41155/12 sz. kérelemben szereplő *Magyar Reform Zsidó Hitközségek Szövetsége Egyház* 2007 óta Magyarországon tevékenykedő vallási közösség. Bruck L.M. magyar állampolgár, 1931-ben született és Budapesten él, a *Magyar Reform Zsidó Hitközségek Szövetsége Egyház* tagja.

12. A 41463/12 sz. kérelemben szereplő European Union for Progressive Judaism (A Progresszív Judaizmus Európai Szövetsége) londoni székhelyű vallási közösség, amely az európai progresszív judaista gyülekezetek gyűjtőszervezeteként működik. A *Szim Salom Egyház* (lásd a 41150/12 sz. kérelmet) és a *Magyar Reform Zsidó Hitközségek Szövetsége Egyház* (lásd a sz. 41155/12 kérelmet) a tagjai közé tartoznak.

13. A 54977/12 sz. kérelemben szereplő *Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség* 1981 óta Magyarországon tevékenykedő vallási közösség.

14. A. 56581/12 sz. kérelemben szereplő *Magyarországi Biblia Szól Egyház*

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

több mint 20 éve Magyarországon tevékenykedő vallási közösség.

15. A 41553/12 sz. kérelemben szereplő kérelmezők (*ANKH Az Örök Élet Egyháza, Árpád Rendjének Jogalapja Tradicionális Egyház, Dharmaling Magyarország Buddhista Egyház, Fény Gyermekai Magyar Esszénus Egyház, Mantra Magyarországi Buddhista Egyháza, Szangye Menlai Gediün A Gyógyító Buddha Közössége Egyház, Univerzum Egyháza, Usui Szellemi Iskola Közösség Egyház, Út és Erény Közössége Egyház* Magyarországon 1999, 2008, 2005, 2001, 2007, 1992, 1998, 2008 illetve 2007 óta tevékenykedő vallási közösségek.

16. 2011. december 30-án az Országgyűlés meghozta a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvényt („2011. évi egyházügyi törvény”) amely 2012. január 1-én lépett hatályba és amely a későbbiekben többször módosításra került, legutóbb 2013. augusztus 1-én és szeptember 1-én.

17. A 2011. évi egyházügyi törvény Mellékletében felsorolt elismert egyházakon kívül minden vallási közösség, amelyek korábban elismert egyházak voltak, elvesztették egyházi státuszukat, de tevékenységüket egyesületként folytathatták. Amennyiben a vallási közösségek egyházként szerettek volna tovább működni, egyedi kérelmet kellett benyújtaniuk az Országgyűléshez az egyházi státusz elnyeréséhez.

18. Az Alkotmánybíróság 6/2013 (III. 1.) sz. döntése az 2011. évi egyházügyi törvény bizonyos rendelkezéseit alkotmányellenesnek minősítette és visszamenőleges hatállyal megsemmisítette azokat.

Ezalatt több kérelmező is kérvényt nyújtott be az illetékes miniszterhez nyilvántartásba vételét kérve, de a kérelmeket elutasították azon az alapon, hogy az Alkotmánybíróság döntése ellenére a 2011. évi egyházügyi törvény alapján bejegyzésük kizárt.

19. Az Alkotmánybíróság döntését követően több kérelmező a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál („NAV”) kezdeményezett eljárást technikai számuk visszanyerése érdekében amely arra szolgál, hogy mint egyházak továbbra is megkaphassák az állampolgárok jövedelmi adójának 1%-os felajánlását. A NAV felfüggesztette az eljárást és a kérelmezőknek azt javasolta, hogy státuszuk visszanyerése érdekében kezdeményezzenek eljárást az Országgyűlésnél. amely a kérelmezők beadványai szerint az Alkotmánybíróság döntésének további figyelmen kívül hagyásáról tanúskodott.

20. Több kérelmező névleg visszanyerte „egyházi” státuszát az Alkotmánybíróság döntése alapján.

II. A VONATKOZÓ MAGYAR JOG

A. A vonatkozó jogszabályok változásainak áttekintése

21. 1990. február 12. és 2011. december 31. között a vallási tevékenységet az 1990. évi IV. törvény („1990. évi egyházügyi törvény”) szabályozta amely a 100 főnél nagyobb tagsággal rendelkező vallási közösségeket határozta meg

egyházként.

22. 2012. január 1-én a 1990. évi egyházügyi törvényt felváltotta a 2011. évi CCVI. törvény („2011. évi egyházügyi törvény”). Az új törvény alapján a vallási közösségek egyházként vagy vallási tevékenységet végző egyesületként működhetnek („vallási egyesület” az Alkotmánybíróság szóhasználata alapján). Csak azok a szervezetek váltak egyházzá, amelyek felsorolásra kerültek a 2011. évi egyházügyi törvény Mellékletében, vagy amelyeket az Országgyűlés bizonyos feltételek alapján, eredetileg 2012. február 29-ig, annak elismert. Ennek a jogszabálynak az alkotmányos alapját az Alaptörvény Átmeneti Rendelkezéseinek 21. (1) cikke jelentette amely szerint az Országgyűlésnek áll jogában kijelölni a jelenleg elismert egyházakat és a jövőre vonatkozóan kijelölni az egyházi státusz elnyerésére vonatkozó feltételeket. A korábban státusszal rendelkező egyházak kérésükre egyesületté alakulhattak, és ilyen formában folytathatták tevékenységüket, de az új szabályok alapján már nem kaphattak költségvetési támogatást. Eredetileg (az 1990. évi egyházügyi törvény alapján), 406 státusszal rendelkező egyház létezett, míg a 2011. évi egyházügyi törvény Melléklete alapján már csak 14. A 2012. március 1-én életbe lépett Melléklet 27 egyházat és egyházszövetséget sorol fel amellyel így az egyházak száma 32-re nőtt. Az adóhatóság által publikált információk alapján ez a 32 egyház nem azonos teljes mértékben azzal a 32 egyházzal, amely a legtöbb támogatást kapja azon adófizetők száma szempontjából, akik adójuk egy részével ezeket önkéntesen támogatják.

2012. december 28-án az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezte többek között az Alaptörvény azon Átmeneti Rendelkezéseit amelyek az Országgyűlés hatáskörébe helyezték az egyházak elismerésének jogát. 2013. február 26-án továbbá hatályon kívül helyezte a 2011. évi egyházügyi törvény azon rendelkezéseit, amelyek a kérelmezőket a törvény erejénél fogva megfosztotta egyházi státuszuktól.

23. Részben válaszképp az Alkotmánybíróság fenti döntéseire, az Országgyűlésnek az a joga, hogy egyházi státuszt adományozzon, magában az Alaptörvényben, konkrétan annak negyedik módosításában került kikötésre amely 2013. április 1-én lépett hatályba. Olyan kifejezéseket vezetett be mint „egyházak” és “vallási tevékenységet végző más szervezetek” ahol az egyház azon szervezeteket jelöli amelyekkel az Állam együttműködik közösségi célok megvalósítása érdekében és amelyeket az Állam egyházként elismer. Hasonlóképpen, a 2011. évi egyházügyi törvény 2013. augusztus 1-én életbe lépő módosítása bevezette a „vallási közösségek” kifejezést amelybe beletartoznak a bevett egyházak és a vallási tevékenységet végző szervezetek. Mindezen szervezetek használhatják az „egyház” kifejezést elnevezésükben.

24. A jelenleg hatályban levő szabályok szerint ahhoz, hogy egy vallási közösség „bevett” egyházzá váljon, bizonyítania kell, hogy 100 éve fennáll, mint nemzetközi szervezet vagy, hogy Magyarországon 20 éve működik szervezeti keretek között és tagsága eléri az ország lakosságának 0,1 százalékát. Emellett azt is igazolnia kell, hogy hosszú távon képes és hajlandó együttműködni az

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

állammal közösségi célok érdekében. Másfelől egy csoport „vallási tevékenységet végző szervezet” lehet ha van legalább tíz tagja, és ezen státuszát bejegyzi a bíróság.

25. Az Alaptörvény ötödik módosítása (amely 2013. október 1-jén lépett hatályba) azt az elvet kívánta hangsúlyozni az alkotmányos szabályozás szintjén is, hogy mindenkinek jogában áll speciális jogi személyt létrehozni („vallási közösségeket”) vallási tevékenység céljaira, és az állam együttműködhet némelyikkel közösségi célok érdekében „bevett egyházként” elismerve őket. Annak jelzése érdekében, hogy a „[bevett] egyházak” és a „vallási közösségek” egyenlők a vallásszabadság szempontjából, ezen megjelöléseket az Alaptörvény szövegében felváltotta az átfogó „vallási közösség” megjelölés.

A jelenlegi magyar jogszabályok szerint azonban a bevett egyházak továbbra is kedvezményes elbánásban részesülnek, különösképp az adózás és a támogatások szempontjából. Elsősorban arról van szó, hogy csak a bevett egyházak jogosultak a hívők által személyi jövedelemadójukból adományozott egy százalékra valamint a mellé járó állami támogatásra. Ezenkívül az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) sz. határozatában egy nem teljes listát is közölt (lásd a Határozat 158-167 pontjait a lenti 34. bekezdésben) azon tevékenységek tekintetében amelyeket a jogalkotó támogat jogi, gazdasági, pénzügyi vagy gyakorlati értelemben a bevett egyházak esetében de a vallási közösségek esetében nem: ide tartozik például a vallásoktatás és hitvallási tevékenységek állami intézményekben, a temetők működtetése, ideértve a vallási szertartású temetéseket, nyomtatott vallási anyagok kiadása és kegytárgyak forgalmazása.

Annak ellenére, hogy a kérelmezők névleg visszaszerezték jogi státuszukat, a fenti területeken nem részesülnek kedvezményes elbánásban, amely csak a bevett egyházaknak jár.

B. Alkotmányos rendelkezések

26. Magyarország Alaptörvénye amely 2012. január 1-én lépett hatályba a következőket állapítja meg:

VII. cikk

„(1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa, vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállóak. Az állam és az egyházak a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek.

(3) Az egyházak vonatkozó részletes szabályokat a sarkalatos törvény határozza meg.”

27. 2013. április 1-én, Magyarország Alaptörvényének Negyedik Módosítása alapján az Alaptörvény VII. cikke az alábbiak szerint módosult:

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

VII. cikk

„(1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa, vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az Országgyűlés sarkalatos törvényben egyházként ismerhet el egyes vallási tevékenységet végző szervezeteket, amelyekkel az állam a közösségi célok érdekében együttműködik. Az egyházak elismerésére vonatkozó sarkalatos törvényi rendelkezésekkel szemben alkotmányjogi panasznak van helye.

(3) Az állam és az egyházak, illetve a vallási tevékenységet végző más szervezetek különváltan működnek. Az egyházak és a vallási tevékenységet végző más szervezetek önállóak.

(4) Az egyházakra vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg. A vallási tevékenységet végző szervezetek egyházként való elismerésének feltételeként a sarkalatos törvény huzamosabb idejű működést, társadalmi támogatottságot és a közösségi célok érdekében történő együttműködésre való alkalmasságot írhat elő.”

28. 2013. október 1-én Magyarország Alaptörvényének Ötödik Módosítása alapján az Alaptörvény VII. cikke az alábbiak szerint módosult:

VII. cikk

„(1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa, vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az azonos hitelveket követők vallásuk gyakorlása céljából sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösségeket hozhatnak létre.

(3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. Az egyházak és a vallási közösségek önállóak.

(4) Az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházaknak a közösségi célok elérést szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.

(5) A vallási közösségekre vonatkozó közös szabályokat, valamint az együttműködés feltételeit, a bevett egyházakat és a rájuk vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

C. Jogsabályi rendelkezések

29. A 2012. január 1-én hatályba lépett 2011. évi egyházügyi törvény vonatkozó rendelkezései az alábbiak:

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

6. A vallási tevékenység

„(1) A jelen törvény szempontjából a vallási tevékenység olyan világnézethez kapcsolódó tevékenység, amely a természetfelettre irányul, rendszerbe foglalt hitelvekkel rendelkezik, tanai a valóság egészére irányulnak, valamint sajátos magatartáskövetelményekkel az emberi személyiség egészét átfogja.

(2) Önmagában nem tekinthető vallási tevékenységnek:

- a) a politikai és érdekvégyesítő,
- b) a pszichikai vagy parapszichikai,
- c) a gyógyászati,
- d) a gazdasági-vállalkozási,
- e) a nevelési,
- f) az oktatási,
- g) a felsőoktatási,
- h) az egészségügyi,
- i) a karitatív,
- j) a család-, gyermek- és ifjúságvédelmi,
- k) a kulturális,
- l) a sport,
- m) az állat-, környezet- és természetvédelmi,
- n) a hitéleti tevékenységhez szükséges túlmenő adatkezelési, valamint,
- o) a szociális tevékenység.”

7. § Az egyházakról

„(1) Az egyház, vallásfelekezet, vallási közösség (a továbbiakban: egyház) azonos hitelveket valló, természetes személyekből álló, önkormányzattal rendelkező, autonóm szervezet, mely elsődlegesen vallási tevékenység gyakorlása céljából működik. E törvény alkalmazása során egyháznak minősülnek a vallásfelekezetek és vallási közösségek is.

(2) Az azonos hitelveket valló, Magyarországon lakóhellyel rendelkező cselekvőképes természetes személyek vallásuk gyakorlása céljából egyházat hozhatnak létre. ...

(4) Az Országgyűlés által elismert egyházakat a jelen törvény melléklete tartalmazza.”

8. §

„A kiemelkedő jelentőségű társadalmi támogatottságú, történelmi és kulturális értékeket megőrző, nevelési, oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek-és ifjúságvédelmi, valamint kulturális, sportintézményeket fenntartó (a továbbiakban: közcélú tevékenység) egyházakkal működésük biztosítása érdekében az állam - illetékes szervei útján - megállapodásokat köthet.”

9. §

„... (2) Az egyházak tényleges társadalmi szerepét, az általuk ellátott közcélú tevékenységet az állam az egyházak társadalmi szerepéhez kapcsolódó további jogszabályok megalkotásánál és a velük való kapcsolattartás során figyelembe veheti.”

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

14. §

„(1) Az alapcélként vallási tevékenységet végző egyesület (a továbbiakban: egyesület) egyházként való elismerését az országos népi kezdeményezésben részvételre jogosult, legalább ezer választópolgár aláírásával az országos népi kezdeményezésre vonatkozó szabályok alkalmazásával az egyesület törvényes képviselője kezdeményezheti.

(2) Az egyesület akkor ismerhető el egyházként, ha:

- a) alapcélként vallási tevékenységet végez,
- b) tanításának lényegét tartalmazó hitvallása és rítusa van,
- c) legalább százéves nemzetközi működéssel rendelkezik vagy legalább húsz éve szervezett formában, egyesületként működik Magyarországon, amely húszéves időtartamba beszámít az e törvény hatálybalépése előtt a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény alapján nyilvántartásba vett egyházként való működés is,
- d) alapszabályát, létesítő okiratát, belső egyházi szabályát elfogadta,
- e) ügyintéző és képviselői szerveit megválasztotta vagy kijelölte,
- f) képviselői nyilatkoznak arról, hogy az általuk létrehozott szervezet tevékenysége nem ellentétes az Alaptörvénnyel, jogszabályba nem ütközik, valamint nem sérti más jogait és szabadságát,
- g) az egyesülettel szemben - működése során - nemzetbiztonsági kockázat nem merült fel,
- h) tanai és tevékenységei nem sértik az ember testi-lelki egészséghez való jogát, az élet védelmét, az emberi méltóságot.

(3) Az Országgyűlés vallásügyekkel foglalkozó bizottsága (a továbbiakban: bizottság) a népi kezdeményezés alapján az egyesület egyházként történő elismerésére vonatkozó javaslatot terjeszt az Országgyűlés elé. Ha a (2) bekezdésben meghatározott feltételek nem állnak fenn, azt a bizottság a javaslathoz kapcsolódóan jelzi.

(4) A bizottság felhívására az egyesület a (2) bekezdés a)-f) pontja szerinti feltételeket igazolni köteles. A (2) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott feltételek fennállásáról a bizottság a Magyar Tudományos Akadémia elnökének állásfoglalását kéri.

(5) Ha az Országgyűlés a (3) bekezdés szerinti javaslat alapján valamely egyesület egyházként történő elismerését nem támogatja, az erről szóló döntést országgyűlési határozat formájában kell közzétenni. A közzétételtől számított egy éven belül az egyesület egyházként való elismerésére irányuló ismételt népi kezdeményezés nem indítható.”

15. §

„Az egyesület az e törvénynek az adott egyház bejegyzésére vonatkozó módosítása hatálybalépésének napjától minősül egyháznak.”

19. §

„... (3) Az egyház céljai megvalósítása érdekében jogosult gazdasági-vállalkozási tevékenységnek nem minősülő tevékenységet, valamint alaptevékenysége mellett gazdasági-vállalkozási tevékenységet is folytatni. Jogosult továbbá vállalkozásokat, civil szervezeteket létrehozni, azokban részt venni.

(4) Az egyház közcélú tevékenysége és intézménye a hasonló tevékenységet folytató állami vagy helyi önkormányzati intézményekkel azonos mértékű költségvetési támogatásra jogosult. Az ilyen intézményben a munkaviszony tartalma a munkabér, a munkaidő és a pihenőidő vonatkozásában a közalkalmazotti jogviszonyhoz igazodik.

(5) Az állami vagy önkormányzati intézmények foglalkoztatottaira vonatkozó központi bérpolitikai intézkedések az egyház (4) bekezdés szerinti intézményének foglalkoztatottaira is

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

azonos feltételekkel terjednek ki.

(6) Az egyház jogszabályban meghatározottak szerint az államháztartás alrendszeréből, európai uniós forrásokból vagy nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott programokból, pályázati úton vagy pályázati rendszeren kívül, egyedi döntés alapján támogatásban részesülhetnek. ...”

20. §

„... (4) Az egyház vonatkozásában - ide nem értve a 6. § (2) bekezdését - nem minősül gazdasági-vállalkozási tevékenységnek:

- a) a hitéleti, nevelési, oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális intézmény vagy sportintézmény működtetése, valamint ezek és a környezetvédelmi tevékenység folytatása,
- b) az üdülő hasznosítása egyházi személy részére történő szolgáltatásnyújtás révén,
- c) a hitélethez szükséges kiadvány, kegytárgy előállítás, értékesítése,
- d) az egyházi célra használt ingatlan részleges hasznosítása,
- e) a temető fenntartása,
- f) a kizárólag hitéleti, nevelési, oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család, gyermek- és ifjúságvédelmi, valamint kulturális, sport és környezetvédelmi tevékenységet szolgáló immateriális jószág, tárgyi eszköz és készlet értékesítése, ideértve a munkaruha megtérítését is,
- g) a hitéleti, nevelési, oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, valamint kulturális, sport és környezetvédelmi tevékenységhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásnyújtás, a tevékenységet szolgáló eszköz nem nyereségszerzési célú hasznosítása,
- h) az államtól vagy önkormányzattól átvállalt közfeladat ellátása során létrehozott termék, jegyzet, tankönyv, kiadvány, tanulmány előállítás és értékesítése,
- i) az egyházi személyek öngondoskodása céljára létrehozott nyugdíjintézet vagy nyugdíjalap működtetése.

(5) A (4) bekezdés szerinti tevékenység bevétele különösen

- a) a szolgáltatás ellenértéke, díja, térítése,
- b) a tevékenységhez kapcsolódó kártalanítás, kártérítés, kötbér, bánatpénz, bírság és adóvisszatérítés;
- c) a tevékenységhez kapcsolódóan visszafizetési kötelezettség nélkül kapott - pénzügyileg rendezett - támogatás, juttatás, és
- d) a szabad pénzeszközök betétbe, értékpapírba elhelyezése után a hitelintézettől, az értékpapír kibocsátójától kapott kamatnak, osztaléknak, illetve az értékpapír hozamának olyan része, amelyet a gazdasági-vállalkozási tevékenységnek nem minősülő tevékenység bevétele az összes bevételben képvisel.

(6) Az egyház adókedvezményben és azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben részesíthető.”

23. §

„Az egyház - különösen az egyházi szertartások és az egyházkormányzat zavartalan működése tekintetében -, valamint a templomok, a temetők és más szent helyek fokozott szabálysértési és büntetőjogi védelemben részesülnek.”

24. §

„(1) Az egyház az állam és a helyi önkormányzat által fenntartott nevelési és oktatási intézményben - a tanulók és a szülők igényei szerint - hit- és erkölcsoktatást tarthat, továbbá felsőoktatási intézményben hitéleti tevékenységet folytathat. ... A hit- és erkölcsoktatás költségeit - törvény, illetve az egyházzal kötött megállapodás alapján - az állam biztosítja.

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

(2) Az egyház jogszabályban meghatározott rendben végzett tábori lelkészi, valamint börtön- és kórházlelkészi szolgálatot vagy más szolgálatot végezhet.”

33. §

„(1) A miniszter a mellékletben meghatározott egyházakat és az általuk meghatározott, a 11. § szerinti belső egyházi jogi személyeket az e törvény hatálybalépésétől számított 30 napon belül nyilvántartásba veszi.

(2) A mellékletben meghatározott egyház és annak belső egyházi jogi személye az (1) bekezdés szerinti nyilvántartásba vétel időpontjára tekintet nélkül működhet egyházként, belső egyházi jogi személyként. ...”

34. §

“... (2) A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi C. törvény hatályvesztéséig a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi C. törvénynek az egyházkénti elismerésre vonatkozó szabályaira tekintettel a miniszterhez kérelmet benyújtó egyház e törvény szerinti elismeréséről az Országgyűlés – a népi kezdeményezésre vonatkozó szabályok kivételével – a 14. § (3)-(5) bekezdése szerinti eljárás keretében 2012. február 29-éig dönt.

(3) A miniszter a (2) bekezdés szerinti egyházakról az általa vezetett minisztérium honlapján közleményt tesz közzé.

(4) Ha az Országgyűlés a (2) bekezdés szerinti elismerést valamely egyház tekintetében elutasítja, az egyház 2012. március 1-jétől az e törvény és más jogszabályok alkalmazásában az (1) bekezdés szerinti szervezetnek minősül, akire a 35-37. §-t kell alkalmazni azzal, hogy:

a) az egyházként való elismerésre a 14. § (5) bekezdése szerinti országgyűlési határozat közzétételétől számított egy év elteltével indított népi kezdeményezés alapján kerülhet sor;

35. § (1) bekezdése szerinti eljárási cselekmények megtételére 2012. április 30-áig, a 35. § (2) bekezdése és a 37. § (2) bekezdése szerinti feltételek teljesítésére 2012. augusztus 31-éig kerülhet sor;

b) a 35. § (3) bekezdés *b*) pontjának alkalmazása során 2012. április 30-i időpontot kell figyelembe venni;

c) a 36. § (1) bekezdése szerinti jogutódlás időpontja 2012. március 1-je, és;

d) a (2) bekezdés szerinti egyház részére 2012. február 29-éig nyújtható egyházi célú költségvetési támogatás.

(5) A szervezet:

a) egyesületi bejegyzését kérheti a 35. cikknek megfelelően, és

b) amennyiben megfelel a jelen Törvényben kikötött követelményeknek, az egyesület kérheti egyházként történő elismerését a III. fejezetnek megfelelően.”

35. §

„(1) A szervezet 2012. február 29-éig nyilatkozik továbbműködési szándékának hiányáról vagy - továbbműködési szándék esetén - az egyesületre vonatkozó szabályok szerint változásbejegyzési eljárást indít, amelyre a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 37. § (1) bekezdését, 38. §-át és 63. § a) c) pontját kell alkalmazni azzal, hogy alakuló ülésen az átalakulást elhatározó ülést kell érteni.

(2) A szervezet az egyesület nyilvántartásba vételéhez szükséges feltételeket legkésőbb 2012. június 30-áig teljesítheti azzal, hogy ha a szervezet vallási tevékenységét 2012. január 1-jétől a 2011. december 31-én hatályos belső egyházi szabályában meghatározott szervezeti keretek között

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

változatlanul végzi, a bíróság az egyesület bírósági nyilvántartásba vétele során a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 62. § (4) bekezdés b) pontja szerinti feltételekkel kapcsolatosan nem vizsgálja, hogy a szervezet létesítő okirata megfelel-e a legfőbb szerv, az ügyintéző szerv és a képviselői szerv létrejöttére és hatáskörére vonatkozó törvényi szabályoknak. E határidő elmulasztása jogvesztő. ...”

37. §

“(1) Az e törvény hatálybalépését követően – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – csak a mellékletben meghatározott egyháznak nyújtható egyházi célú költségvetési támogatás.

(2) A szervezet a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló törvény alkalmazásában egyesületnek minősül, és az egyesület részére felajánlható egy százalékra jogosult, feltéve, hogy az egyesületre vonatkozó jogszabályok által támasztott feltételeket 2012. június 30-áig.

(3) Az állam - megállapodás alapján - a szervezet által 2011. december 31-én fenntartott

a) közoktatási intézmény tekintetében 2012. augusztus 31-éig,

b) szociális intézmény tekintetében 2012. december 31-éig

a működésükhöz költségvetési támogatást biztosít.”

38. §

„(1) A Kormány a közcélú tevékenységet végző egyházakkal megkötött megállapodások tiszteletben tartása mellett azokat áttekinti és szükség szerint új megállapodásokat kezdeményez.

(2) A Kormány az e törvény alapján egyháznak nem minősülő - közfeladatot ellátó - szervezettel 2012. december 31-éig a közfeladat-ellátás költségvetési támogatásához kapcsolódó megállapodást köthet.”

50. §

„... (3) Az Eftv. a következő 13. §-sal egészül ki:

“13. §: Az Eftv. 34. § (1) bekezdése szerinti szervezet a 2012. évben jogosult a 4. § (3) bekezdésében meghatározott kiegészítésre, ha 2012. május 20-áig az Országgyűlés egyházként elismerte.””

52. §

„A 34. § helyébe a következő rendelkezés lép:

„34. § (1) A mellékletben meghatározott egyházak és azok vallásos célra létrejött önálló szervezetei kivételével valamennyi, a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény alapján nyilvántartásba vett szervezet és annak vallásos célra létrejött önálló szervezete (a továbbiakban együtt: szervezet) 2012. január 1-jétől egyesületnek minősül. ...”

30. A 2011. évi egyházügyi törvény többször módosításra került, különös tekintettel a 2013. augusztus 1-i módosításra. Ezen módosítások alapján azok a kritériumok melyek alapján a vallási tevékenységet végző szervezetek „bevett egyházi” státuszt kaphatnak hasonlóak maradtak a 2012. január 1-i állapothoz az alábbi különbségekkel: amennyiben a szervezet Magyarországon működik, bizonyítania kell, hogy tagságának száma eléri Magyarország lakosságának 0,1 százalékát (ez a követelmény nem vonatkozik azon szervezetekre, amelyek

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

nemzetközi keretek között működtek). Ezen túlmenően igazolnia kell, hogy képes és hajlandó hosszú távon együttműködni az állammal közösségi célok érdekében. Egy szervezet együttműködési képességét alapszabálya, tagságának létszáma, korábbi tevékenysége és ezen tevékenységek a lakosság nagyobb csoportjai számára való elérhetősége bizonyíthatja.

31. A „bevett egyházként” történő elismerés eljárásrendje is megváltozott. Az elismerés iránti kérelmet a vallási ügyekért felelős miniszternek kell benyújtani (az Országgyűlés helyett). A miniszter megvizsgálja, hogy a szervezet megfelel-e bizonyos törvényi előírásoknak és közigazgatási döntést hoz, amely törvényességi felügyeleti eljárásnak vethető alá. A végső döntést az Országgyűlés vallási ügyekkel foglalkozó bizottságának nyújtják be, amely megvizsgálja a szervezet képességét és hajlandóságát arra, hogy az állammal együttműködjön, valamint azt, hogy tanai és tevékenységei nem sértik-e az ember testi-lelki egészséghez való jogát és az élet valamint az emberi méltóság védelmét. Emellett az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Tanácsa megvizsgálja, hogy a szervezet nem jelent-e nemzetbiztonsági kockázatot. A szervezet tagjait meghallgatja az Országgyűlés vallási ügyekkel foglalkozó bizottsága. Amennyiben a vizsgálat azzal zárul, hogy a szervezet megfelel a jogszabályi követelményeknek, a bizottság indítványozza a „bevett egyházi” státusz adományozását. Ellenkező esetben a kérelem elutasítását indítványozza, amelyet kellőképpen indokolni kell. Ekkor az Országgyűlés dönt arról, hogy jóváhagyja-e a pozitív javaslatot vagy az elutasítást. Az elutasító döntés ellen a kérelmező az Alkotmánybíróság előtt 15 napon belül jogorvoslattal élhet.

32. A 2013 augusztus 1-én módosított 2011. évi egyházügyi törvény a vonatkozó kérdésekben ekképp foglal állást:

A vallási tevékenység és a vallási közösség jogállására vonatkozó szabályok

6. §

„(1) Vallási közösség az Országgyűlés által elismert egyház és a vallási tevékenységet végző szervezet. Az Országgyűlés által elismert egyház bevett egyház.

(2) A vallási közösség elsődlegesen vallási tevékenység céljából jön létre és működik.

(3) A vallási tevékenység olyan világnézethez kapcsolódó tevékenység, amely természetfeletti irányul, rendszerbe foglalt hitelvekkel rendelkezik, tanai a valóság egészére irányulnak, valamint sajátos magatartáskövetelményekkel az emberi személyiség egészét átfogja.

(4) Önmagában nem tekinthető vallási tevékenységnek:

- a) a politikai és érdekérvényesítő;
- b) a pszichikai vagy parapszichikai;
- c) a gyógyászati;
- d) a gazdasági-vállalkozási;
- e) a nevelési;
- f) az oktatási;

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

- g) a felsőoktatási;
- h) az egészségügyi;
- i) a karitatív;
- j) a család-, gyermek- és ifjúságvédelmi;
- k) a kulturális;
- l) a sport;
- m) az állat-, környezet- és természetvédelmi;
- n) a hitéleti tevékenységhez szükségesen túlmenő adatkezelési, valamint;
- o) a szociális tevékenység.

(5) A vallási közösség kizárólag olyan vallási tevékenységet gyakorolhat, amely az Alaptörvénnyel nem ellentétes, jogszabályba nem ütközik és nem sérti más közösségek jogait és szabadságát.”

7. §

„A vallási közösség az egyház megjelölést elnevezésében és tevékenységére való utalás során önmeghatározása céljából - a saját hitelvei szerinti tartalommal - használhatja. A vallási tevékenységet végző szervezet elnevezése az egyesületi különös formára való utalást nem tartalmazza.”

9. §

„(1) A jelentős társadalmi támogatottsággal rendelkező, történelmi és kulturális értékeket megőrző, nevelési-oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális vagy sporttevékenységet önmaga vagy intézménye útján ellátó vallási közösséggel - működése biztosítása érdekében - a Kormány megállapodást köthet. ... ”

9/A. § A vallási tevékenységet végző szervezet

„(1) A vallási tevékenységet végző szervezet olyan egyesület, amelynek tagjai azonos hitelveket valló természetes személyek, és amelynek alapszabályában meghatározott célja vallási tevékenység végzése.

(2) A vallási tevékenységet végző szervezetre az egyesületre vonatkozó szabályokat az e törvényben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.”

9/B. §

„(1) A vallási tevékenységet végző szervezet nyilvántartásba vétele a Fővárosi Törvényszék kizárólagos illetékességébe tartozik.

(2) A nyilvántartásba vétel iránti kérelem alapján a bíróság kizárólag azt vizsgálja, hogy

- a) a szervezet képviselői nyilatkoztak arról, hogy az alapítás vallási tevékenység végzése céljából történik;
- b) a szervezet által gyakorolni kívánt tevékenység a 6. § (4) és (5) bekezdésével nem ellentétes;
- c) legalább tíz tag a szervezet megalakulását kimondta és elfogadta annak alapszabályát, vagy;
- d) a szervezet tagja kizárólag természetes személy és az alapszabály nem teszi lehetővé, hogy a szervezet tagja nem természetes személy legyen.

(3) A bíróság a nyilvántartásba vétel iránti kérelmet kizárólag abban az esetben utasíthatja el, ha a szervezet nem felel meg a (2) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott valamely feltételnek.

(4) A vallási tevékenységet végző szervezet alapszabálya az egyesületre vonatkozó szabályoktól eltérően határozhatja meg:

**A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET**

- a) a tagsági jogviszony keletkezésének és a tagsági jogok gyakorlásának módját, valamint;
 - b) azoknak a vallási tevékenységet végző szervezettel jogviszonyban álló személyeknek a körét, feladatát és hatáskörét, akik a vallási tevékenységet végző szervezet
 - ba) működésére vonatkozó belső döntés meghozatalára és ellenőrzésére, illetve
 - bb) ügyintézésére és képviselésére jogosultak.”
- (5) A vallási tevékenységet végző szervezet csak vallási tevékenységet végző szervezettel egyesülhet.”

9/C. §

„(1) Az ügyésznek a vallási tevékenységet végző szervezet működése felett gyakorolt törvényességi ellenőrzése kizárólag a vallási tevékenységet végző szervezet 6. § (4) és (5) bekezdésének megfelelő működésének ellenőrzésére terjed ki. Ha az e feltételek szerinti működés az ügyész önkéntes teljesítésre történő felhívása alapján sem biztosítható, az ügyész pert indít a vallási tevékenységet végző szervezettel szemben.

(2) A bíróság a vallási tevékenységet végző szervezetet az ügyész keresete alapján:

- a) a működés törvényességének helyreállítására kötelezi, ennek elmaradása esetén megszünteti, vagy;
- b) felosztatja, ha a vallási tevékenységet végző szervezet működése az Alkotmánybíróság elvi véleménye alapján az Alaptörvénybe ütközik.”

Egyházi jogi személy

10. §

„Egyházi jogi személy a bevett egyház és annak belső egyházi jogi személye.”

11. §

„(1) A bevett egyház azonos hitelveket valló természetes személyekből álló, önkormányzattal rendelkező autonóm szervezet, amelynek ezt a közjogi jogállást az Országgyűlés a közösségi célok érdekében történő együttműködés céljából biztosítja.

- (2) A bevett egyház jogi személy.
- (3) A bevett egyházakat azonos jogok illetik és azonos kötelezettségek terhelik.
- (4) A bevett egyházakat a melléklet tartalmazza.”

13. §

„(1) Az egyházi személy a bevett egyház belső szabályában meghatározott, az egyházi jogi személy szolgálatában álló, egyházi szolgálatot sajátos egyházi szolgálati viszonyban, munkaviszonyban vagy egyéb jogviszonyban teljesítő természetes személy.

- (2) Az egyházi személy a hitéleti szolgálata során tudomására jutott, személyiségi jogot érintő információkat nem köteles állami hatóság tudomására hozni.
- (3) Az egyházi személy fokozott szabálysértési és büntetőjogi védelemben részesül.”

13/A. §

„(1) A vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja a vallási tevékenységet végző szervezet szolgálatában álló, munkaviszonyban foglalkoztatott természetes személy.

- (2) A vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagjára a 13. § (2) és (3) bekezdését alkalmazni kell.”

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

14. § Az egyházként történő elismerés feltételei

„(1) A vallási tevékenységet végző szervezetet az Országgyűlés egyházként ismeri el, ha:

- a) elsődlegesen vallási tevékenységet végez;
- b) tanításának lényegét tartalmazó hitvallása és rítusa van;
- c) legalább
 - ca) százéves nemzetközi működéssel rendelkezik vagy
 - cb) húsz éve szervezett formában, vallási közösségként működik Magyarországon és Magyarország lakosságának 0,1 százalékát elérő taglétszámmal rendelkezik;
- d) elfogadott belső szabálya van;
- e) ügyintéző és képviselői szerveit megválasztotta vagy kijelölte;
- f) képviselői nyilatkoznak arról, hogy az általuk gyakorolni kívánt tevékenység nem ellentétes a 6. § (4) és (5) bekezdésével;
- g) tanai és tevékenységei nem sértik az ember testi-lelki egészséghez való jogát, az élet védelmét, az emberi méltóságot;
- h) a vallási tevékenységet végző szervezettel szemben - működése során - nemzetbiztonsági kockázat nem merült fel és;
- i) a közösségi célok érdekében történő együttműködés iránti szándékát és annak hosszú távú fenntartására való képességét különösen alapszabálya, tagjainak száma, a kezdeményezést megelőzően a 9. § (1) bekezdése szerinti területeken végzett tevékenysége és az ilyen tevékenységnek a lakosság nagyobb csoportja számára való hozzáférhetősége bizonyítja.”

19. § A vallási közösségek működésének szabályai

„(1) A vallási közösség saját belső szabálya, hitelvei és szertartási rendje szerint működik.

(2) A vallási közösség részt vállalhat a társadalom értékteremtő szolgálatában, ennek érdekében önmaga vagy e célra létrehozott intézménye útján a 9. § (1) bekezdésében meghatározott olyan tevékenységet is elláthat, amelyet törvény nem tart fenn kizárólagosan az állam vagy annak intézménye számára. ...

(5) A vallási közösség a polgári jogviszonyokban korlátozás nélkül részt vehet, ennek keretében jogosult gazdasági társaságot és civil szervezetet létrehozni, azokban részt venni.”

19/A. §

„(3) A vallási közösség jogszabályban meghatározottak szerint az államháztartás alrendszeréből, európai uniós forrásokból vagy nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott programokból, pályázati úton vagy pályázati rendszeren kívül, egyedi döntés alapján támogatásban részesülhet. ...”

19/C. §

„A vallási közösség - különösen a szertartások és a belső szabálya szerinti működés zavartalansága érdekében -, a templom és vallásgyakorlásra rendelt más hely, valamint a temető fokozott szabálysértési és büntetőjogi védelemben részesül.”

20. § Az egyházi jogi személy működésének szabályai

„(1) Az egyházi jogi személy az általa vagy intézménye útján ellátott 9. § (1) bekezdése szerinti tevékenysége után a hasonló tevékenységet folytató állami vagy helyi önkormányzati intézményekkel azonos mértékű támogatásra jogosult.

(2) A 9. § (1) bekezdése szerinti feladatot ellátó egyházi jogi személynél az ilyen feladathoz kapcsolódóan foglalkoztatottak munkaviszonyának tartalma a munkabér, a munkaidő és a pihenőidő vonatkozásában a közalkalmazotti jogviszonyhoz igazodik. Az ilyen foglalkoztatottakra

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

az állami vagy a helyi önkormányzati intézmények foglalkoztatottaira vonatkozó központi bérpolitikai intézkedések azonos feltételekkel terjednek ki.

(3) Az egyházi jogi személy - a közösségi célok érdekében történő együttműködésére tekintettel - adókedvezményben és azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben részesíthető.”

21. §

„(1) Az egyházi jogi személy - a közösségi célok érdekében történő együttműködésére tekintettel - az állam, a helyi önkormányzat vagy a nemzetiségi önkormányzat által fenntartott nevelési-oktatási intézményben és az állam vagy az országos nemzetiségi önkormányzat által fenntartott felsőoktatási intézményben - törvényben meghatározott módon - hitéleti oktatást szervezhet. ...

(3) A hitéleti oktatás költségeit [ideértve az (1) bekezdésben meghatározottakon túlmenően szervezett hitéleti oktatás költségeit is] - törvény, illetve a bevett egyházal kötött megállapodás alapján - az állam biztosítja.”

22. §

„(1) Az egyházi jogi személy céljai megvalósítása érdekében jogosult gazdasági-vállalkozási tevékenységnek nem minősülő tevékenységet, valamint elsődlegesen végzett tevékenysége mellett gazdasági-vállalkozási tevékenységet - a 19. § (5) bekezdésében meghatározott kereteken túl is - folytatni.

(2) Az egyházi jogi személy vonatkozásában nem minősül gazdasági-vállalkozási tevékenységnek

a) a hitéleti tevékenységet és a 9. § (1) bekezdése szerinti tevékenységet szolgáló intézmény vagy sportintézmény működtetése, valamint az ilyen és a környezetvédelmi tevékenység folytatása,

b) az üdülő hasznosítása egyházi személy részére történő szolgáltatásnyújtás révén,

c) a hitélethez szükséges kiadvány, kegytárgy előállítás, értékesítése,

d) az egyházi célra használt ingatlan részleges hasznosítása,

e) a temető fenntartása,

f) a kizárólag hitéleti tevékenységet, környezetvédelmi tevékenységet vagy a 9. § (1) bekezdése szerinti tevékenységet szolgáló immateriális jószág, tárgyi eszköz és készlet értékesítése, ideértve a munkaruha megtérítését is,

g) a hitéleti tevékenységhez, a környezetvédelmi tevékenységhez és a 9. § (1) bekezdése szerinti tevékenységhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásnyújtás, az ilyen tevékenységet szolgáló eszköz nem nyereségszerzési célú hasznosítása,

h) az államtól vagy a helyi önkormányzattól átvállalt közfeladat ellátása során létrehozott termék, jegyzet, tankönyv, kiadvány, tanulmány előállítás és értékesítése,

i) az egyházi személyek öngondoskodása céljára létrehozott nyugdíjintézet vagy nyugdíjalap működtetése.

j) az egyházi jogi személy nevének, rövidített nevének, köznyelvben meghonosodott elnevezésének, címerének, illetve logójának más által történő használatához adott hozzájárulás.

(3) A (2) bekezdés szerinti tevékenység bevétele különösen

a) a szolgáltatás ellenértéke, díja, térítése,

b) a tevékenységhez kapcsolódó kártalanítás, kártérítés, kötbér, bánatpénz, bírság és adóvisszatérítés,

c) a tevékenységhez kapcsolódóan visszafizetési kötelezettség nélkül kapott - pénzügyileg

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

rendezett - támogatás, juttatás, és

d) a szabad pénzeszközök betétbe, értékpapírba elhelyezése után a hitelintézettől, az értékpapír kibocsátójától kapott kamatnak, osztaléknak, illetve az értékpapír hozamának olyan része, amelyet a gazdasági-vállalkozási tevékenységnek nem minősülő tevékenység bevétele az összes bevételben képvisel.”

24. §

„Az egyházi jogi személy jogszabályban meghatározott rendben végzett tábori lelkesí, valamint börtön- és kórházlelkési szolgálatot vagy más szolgálatot végezhet.”

33. Az 1991. évi XXXII törvény az alábbiaként rendelkezik a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetéről:

Bevezetés

„...A materialista és ateista világnézet kizárólagosságának elvi alapján álló pártállam az egyházak vagyontárgyainak elkobzásával, szervezeteik jórészenek felszámolásával és más hatalmi eszközökkel - folyamatos jogsértéseket elkövetve - az egyházak hitéleti tevékenységét és társadalmi szerepüket szűk korlátok közé szorította.

A jogállamiságot megvalósító Magyarországon az egyházak ismét szabadon, korlátozás nélkül betölthetik társadalmi szerepüket, ehhez azonban hiányoznak az anyagi eszközeik.

Az 1990. évi IV. törvény már utalt arra, hogy a magyarországi egyházak a hitélet körébe tartozó munkálkodásuk mellett kulturális, nevelési-oktatási, szociális, egészségügyi tevékenységükkel és a nemzeti tudat ápolásával jelentős szerepet töltenek be az ország életében. Az akkori körülmények között azonban még nem kerülhetett sor e szerep betöltéséhez szükséges tárgyi, anyagi feltételek biztosítására.

Az Országgyűlés az elkövetett súlyos jogsértések részbeni orvoslása, részben pedig az egyházak tevékenységének folytatásához szükséges tárgyi, anyagi feltételek biztosítása érdekében az egyes volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről a következő törvényt alkotja:”

Az 1997. évi CXXIV. törvény az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről („egyház finanszírozási törvény”) a következőképpen rendelkezik:

Bevezetés

„Az Országgyűlés

- elismerve a magyarországi egyházaknak a nemzet életében és érdekében kifejtett évezredes munkálkodását,
 - tudatában a vallásos meggyőződés jelentőségének a magyar társadalomban,
 - figyelembe véve, hogy a magyarországi egyházakat 1945 után jogfosztó intézkedések sújtották,
 - szem előtt tartva állam és egyház elválasztásának, de a közösségi célok érdekében történő együttműködés követelményét,
- a következő törvényt alkotja: ...”

1. §

„A jelen Törvény a bevett egyházakra, vallásfelekezetekre és vallási közösségekre vonatkozik ... az [2011. évi egyházügyi törvény]-ben meghatározott értelemben.”¹

¹ 2013. Augusztus 1-től kezdődően a törvény csak egyházi jogi személyekre vonatkozik.

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

4. §

„(1) A támogatásból az egyes bevett egyházak külön törvény részletes rendelkezései szerint a javukra a személyi jövedelemadó 1%-áról rendelkező magánszemélyek számának arányában részesülnek. A bevett egyházak ezen összeghatár felett belső szabályzatuk szerint rendelkeznek.

(2) A [fenti] összegeken túlmenően ..., a bevett egyházak további támogatásokra tarthatnak igényt az alábbi (3) és (4) pontok alapján.

(3) Amennyiben az (1) pont alapján a bevett egyházakat megillető támogatás teljes összege nem éri el az adott évben bevallott személyi jövedelemadó 0,9 százalékát (a konszolidált adóalap alapján kiszámítva amelyből a vonatkozó adókedvezmények levonásra kerülnek), a bevett egyházaknak átutalandó támogatás tényleges összege kiegészítésre kerül az állami költségvetésből a fenti összeg erejéig.

(4) A bevett egyházak a részükre személyi jövedelemadójuk egy százalékát adományozó egyének száma arányában jogosultak a támogatásra.”

6. §

„(1) A bevett egyházak további támogatásokra is jogosultak (a továbbiakban: kiegészítő támogatás) amely a közszolgáltatásban részesülő személyek arra vonatkozó döntésén alapszik, hogy ezen szolgáltatásokat bevett egyházak által működtetett intézményektől veszik-e igénybe. ...”

D. Az Alkotmánybíróság ítélezési gyakorlata

34. Az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) sz. döntése az alábbi bekezdéseket tartalmazza:

„[131] Az állam és az egyházak különvált működésének (különállásának) elvét az Alaptörvény a vallás szabadságához kapcsolódóan fogalmazza meg, amely amellett, hogy a szekularizált állam működésének egyik alapelve, a vallásszabadság egyik garanciája is.

[134] ... Az Alaptörvény azt biztosítja, hogy „a vallási közösségek – az egyesülési jog alapján létrehozható szervezeti formák mellett – szabad elhatározásuk szerint igénybe vehetik az állami jog által „egyházként” meghatározott jogi formát is. Az állam e jogintézménnyel van tekintettel az egyházak sajátosságaira, és teszi lehetővé, hogy a jogrendbe sajátos minőségükben illeszkedjenek ...”

[141] ... Az Országgyűlés tehát már nem dönthetne úgy az Alaptörvénnyel összhangban, hogy a vallási közösségek jogi formában történő működéséhez egyáltalán nem alakít ki speciális „egyházi” jogállást. Az Alaptörvénnyel ellentétes lenne, ha a vallási közösségek csak egyesületi vagy más általánosan – a vallásszabadságra tekintet nélkül – igénybe vehető jogi formában működhetnének Magyarországon, és nem létezne sajátos, a vallásszabadságra tekintettel többlet-autonómiát biztosító jogi forma.

[143] 2.3. Az állam tartalmi kérdésekben a vallások és vallási közösségek önértelmezésére hagyatkozik, ugyanakkor – a vallásszabadsághoz, s ezen belül az együttes vallásgyakorlás jogához igazodóan – tárgyilagos és ésszerű feltételeket határozhat meg a sajátos jogi formában, „egyházként” történő elismerés tekintetében. Ilyenek lehetnek különösen az egyházi elismerés kezdeményezésével kapcsolatos minimális létszám előírások, továbbá a vallási közösség működésének időtartamára vonatkozó kikötése.

[146] 2.4. A fent kifejtett szempontokra tekintettel tehát az állam a vallásszabadsághoz való jog alapján létrejött szervezetek és közösségek jogi személylé válásának feltételeit az illető szervezet vagy közösség sajátosságának megfelelően szabályozhatja. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor rámutat arra, hogy egyébként az Alaptörvénnyel összhangban lévő tartalmi elismerési feltételek meghatározása esetén is „alkotmányossági kérdést [...] vetne fel, ha összehasonlítható szervezetek közül a törvényhozó egyesek számára megadná a jogi személylé válás, vagy egy adott szervezeti forma alapításának lehetőségét, míg másokat önkényesen kizárna ebből vagy aránytalanul nehezzé

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

tenné számukra e jogállás megszerzését”.

[152] A közösségi célok meghatározásában - az Alaptörvény keretei között az államnak viszonylag szabad mozgástere van; általában véve nem köteles valamely egyház, vallási közösség által kitűzött célok megvalósításában közreműködni, ha a tevékenységgel összefüggésben egyébként nem vállal állami feladatot.

[153] Az államot szintén széles mérlegelési lehetőség illeti meg az egyházaknak nyújtható anyagi, pénzügyi támogatások, kedvezmények és mentességek területén ... az Alaptörvény N) cikke alapján. Az Alkotmánybíróság azonban hangsúlyozza, hogy ilyen anyagi támogatások szabályainak meghatározása során az államnak különös figyelemmel kell lennie a vallásszabadsághoz való jog sajátosságaira, valamint arra, hogy valamely egyház ne kerüljön sem más egyházakhoz, sem pedig velük összehasonlítható helyzetben lévő más szervezetekhez képest indokolatlanul hátrányos helyzetbe. [Alaptörvény VII. cikk, XV. cikk]

[155] Nem alkotmányos elvárás, sem az, hogy minden egyház ténylegesen azonos jogosultságokkal rendelkezzen, sem az, hogy minden egyházzal ténylegesen ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam. A vallásszabadsághoz való joggal összefüggő jogok érvényesítésében meglévő gyakorlati különbségek alkotmányos határok között maradnak mindaddig, amíg nem diszkriminatív jogi szabályozásból erednek, illetve amíg nem diszkriminatív gyakorlat eredményei. Akár az állam által vállalt közösségi feladatok megoldásáról, akár az egyházak számára hozzáférhetővé tett anyagi támogatásokról, akár pedig az állam és az egyházak kötelező közösségi együttműködéséről van szó, mindhárom esetben érvényesülnie kell az állam világnézeti semlegességének.

[156] ... [A]z állam a vallási közösségek önálló működését lehetővé tevő sajátos egyházi jogállás, valamint az egyházak számára hozzáférhető további jogosultságok megszerzését a vallásszabadsághoz való joghoz, illetve az adott jogosultsághoz igazodó, tárgyilagos és ésszerű feltételek alapján, az Alaptörvény XXIV., illetve XXVIII. cikkének megfelelő tisztességes eljárásban, jogorvoslati lehetőség mellett biztosítsa. ...

[158] ... Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Ehtv. és más jogszabályok számos esetben azonosan szabályozzák az elismert egyházak és a vallási egyesületek jogait, azonban több esetben lényeges különbségek is vannak. A teljesség igénye nélkül:

[159] [2011. december 20-ig] ... a miniszterhez kérelmet benyújtó, de az Ehtv. szerint egyházként el nem ismert vallási egyesület lelkiismereti és vallásszabadság jogára, valamint hitéleti, vallási tevékenységére is vonatkoznak az elismert egyházak nagyobb önállóságát biztosító rendelkezések és az a jogosultság, hogy az egyházi személy a hitéleti szolgálata során tudomására jutott, személyiségi jogot érintő információkat nem köteles állami hatóság tudomására hozni ... Ezek a biztosítékok ugyanakkor az Ehtv. alapján már nem illetik meg az egyházi elismerést később kérelmező, de azt el nem nyerő, vallási egyesületként továbbműködő vallási közösségeket.

[160] Az Ehtv. hatálybalépését követően – néhány, megállapodás alapján időben legfeljebb egy évvel tovább biztosítható támogatás kivétellel – csak elismert egyháznak nyújtható egyházi célú költségvetési támogatás.

[161] A vallási egyesület az Ehtv. alapján a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény alkalmazásában egyesületnek minősül, és az egyesület részére felajánlható egy százalékra jogosult ... [A] vallási egyesületeket is kedvezményezettnek minősíti, de nem egyházi kedvezményezettnek...

[162] Az elismert egyházak a kapott adományokból az egyházi személyek ... részére az egyházi szolgáltatásért, szertartásért személyi jövedelemadó mentesen biztosíthatnak jövedelmet. ...

[163] Az egyház-finanszírozási törvény kimondja, hogy a[z] [bevett] egyház levéltára, könyvtára, múzeuma működéséhez az éves költségvetési törvényben meghatározott összegű, az államiakhoz hasonló támogatásban részesül.

[164] A [bevett] egyház közcélú tevékenysége és intézménye a hasonló tevékenységet folytató állami vagy helyi önkormányzati intézményekkel azonos mértékű költségvetési támogatásra

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

jogosult. Az ilyen intézményben a munkaviszony tartalma a munkabér, a munkaidő és a pihenőidő vonatkozásában a közalkalmazotti jogviszonyhoz igazodik; az ilyen intézményének foglalkoztatottaira is azonos feltételekkel kiterjednek az állami vagy önkormányzati intézmények foglalkoztatottaira vonatkozó központi bérszabályozási intézkedések. ...

[165] A [bevett] egyház hitéleti célú bevételeit és azok felhasználását állami szerv nem ellenőrizheti. ...

[166] A hit- és erkölcsoktatás költségeit – törvény, illetve a [bevett] egyházzal kötött megállapodás alapján – az állam biztosítja.

[167] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az egyházi elismeréshez a hatályos jogszabályok a vallási egyesületekhez képest olyan többletjogosultságokat társítanak, amelyek érdemben segítik, előnyökhöz juttatják az elismert egyházak vallási és anyagi működését, ezáltal az érintett vallási közösségek vallásgyakorláshoz való jogát. ...

[181] Egy szervezet egyházi jogállása nem minősül az Alaptörvény által védett „szerzett jognak” abban az értelemben, hogy azt – ha utólag igazolást nyer, hogy nem álltak fenn az igénybevételének feltételei – ne lehetne felülvizsgálni és adott esetben visszavonni. ... Az egyházi jogállás megszerzésére irányuló eljáráshoz hasonlóan az egyházi jogállás felülvizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatban is alkotmányos követelmény a tisztességes eljárás és a jogorvoslati lehetőség biztosítása.

[196] „Az Országgyűlés az egyházi elismerést kérelmező vallási közösségekkel kapcsolatos döntése során nem jogalkotóként, hanem jogalkalmazóként (az Alaptörvény XXIV. cikke értelmében „hatósággént”) jár el, mivel egyedi ügyben dönt a kérelmező jogáról. ...

[200] Az Alkotmánybíróság a vizsgálata során megállapította, hogy az egyházi elismerésről történő döntéssel kapcsolatos politikai mérlegelés kockázata nemcsak az Ehtv. tételes szabályai, de annak eddigi alkalmazási gyakorlata alapján sem zárható ki ...

[212] Az Alkotmánybíróság az előbbieket szerint lefolytatott vizsgálat alapján megállapítja: az Ehtv. 14. § (1) és (3)–(5) bekezdése, valamint 34. § (2) és (4) bekezdése nem felel meg a tisztességes eljáráshoz való jogból és a jogorvoslatihoz való jogból eredő követelményeknek, ezen keresztül a vallásszabadsághoz való jog és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét eredményezi, tehát alaptörvény-ellenes

[215] ... [E]zért az Alkotmánybíróság az Ehtv. 14. § (3)–(5) bekezdését a hatálybalépésükre, 2012. január 1-jére visszaható hatállyal megsemmisíti.

[222] Az Ehtv. 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 31-ig hatályos 34. § (1) bekezdése az Ltv. alapján nyilvántartásba vett egyházakat és azok vallásos célra létrejött önálló szervezetét főszabályként a törvény erejénél fogva egyesületnek minősítette.

[224] ... [Az Alkotmánybíróság] ... az Ehtv. 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 29-ig hatályos 34. § (1) bekezdése [kapcsán] ... a panaszosok vonatkozásában a rendelkezés visszaható hatályú alkalmazhatatlanságát mondta ki.”

35. A 2011. évi egyházügyi törvény 34. (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy 2012. január 1-től kezdődően minden egyház és vallási szervezet egyesületnek minősül, kivéve azokat, amelyeket az Országgyűlés „a törvény mellékletében felsorol”. Annak ellenére, hogy csak a kiváltságot élvező egyházak önkényes elismerését és felsorolását találta alkotmányellenesnek, az Alkotmánybíróság a jogi bizonyosság érdekében a teljes 34. (1) bekezdést semmisnek nyilvánította és nemcsak a „mellékletben felsorolt” kifejezést.

III. A MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS EMBERI JOGI, KISEBBSÉGI, CIVIL- ÉS VALLÁSÜGYI BIZOTTSÁGA MEGBESZÉLÉSEINEK JEGYZŐKÖNYVE

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

36. Részletek a 2012. február 10-i megbeszélés jegyzőkönyvéből:

„ELNÖK [Dr LUKÁCS T. (KDNP – Kereszténydemokrata Néppárt)]: ... Az 1. pont az, hogy a parlament által elfogadott törvénnyel Magyarországon a vallásszabadság teljes mértékben biztosított egyéni és közösségi szabadságjogként egyaránt. Hozzáteszem, bizonyos értelemben ki is terjedt a közösségi vallásgyakorlás szabadsága, hiszen jogi személy esetében a korábbi száz taggal szemben ma az egyesületi jog alapján akár tíz tag is jogosult a közösségi joggyakorlásra, mint egyesület jogosult az 1 százalék igénybevételére, és ha intézményt tart fent, az állam vele szerződést köthet. Ennek következtében az európai modell szerint az egyházi státusz nem érinti közvetlen módon a vallásszabadság kérdését. Ha ezt a törvénymódosítást elfogadjuk, akkor az egyházi státusszal – a 2011. évi népszámlálási adatok feldolgozása után pontos számot is tudok majd mondani – az önmagukat vallásosnak mondó emberek mintegy 97 százalékát lefedjük...

11 olyan ország van Európában, ahol vagy minisztérium, vagy állami szerv, vagy a parlament adja meg az egyházi státuszt. ... Ezeket az egyházi státuszokat jó lelkiismerettel ajánljuk. ... Ez persze nem jelenti azt, hogy adott esetben más vallási közösségek alakilag nem felelnének meg, és nem jelenti azt, hogy egy új eljárási rendben további egyházi státuszok nem adhatók meg....

Mint már korábban is jeleztük, az egyik fő szempont volt a nemzetközileg jelentős nagy protestáns közösségek, valamint a világvallások magyarországi képviselőinek az egyházi státusz megadása. ... Mint már mondtam, a dolgot még nem tekintjük lezártnak. Ha a későbbiekben valaki komoly társadalmi szerepvállalást, létszámot vagy nemzetközi jelentőséget tud igazolni és benyújtja a kérelmét, akkor a törvényben meghatározott eljárási rend szerint fogunk eljárni.

...

Azok száma, akik a KIM-nél december 20-ig kérelmezték az egyházi státusz folyamatos fenntartását, 84 vagy 85. ... Ezek közül azok száma, akik biztosan megfelelnek a 20 éves bejegyzésnek, vagy van a nemzetközi szervezettől igazolásuk a 100 évről, 34. Ezek közül van ez a 13 kiválasztva. ...

Szlovákia pedig tavalyelőtt változtatta meg a törvényt, és összesen 14 egyházat ismert el, tudniillik az egyházi státuszt 20 ezres létszámhoz köti. Hozzáteszem, hogy Angliában és Svédországban egy egyház van [sic]. Tehát mindenféle megtalálható Európában....

HARRACH P. (KDNP): ... A politikai döntés gondolatához egy mondatot engedjenek meg nekem. A politikai döntés nem ördögtől való, az az állam felelős képviselőinek a megnyilatkozása társadalmi szempontok szerint. Azt azért szögezzük le, hogy a hitelesség kérdését se a parlament, se más politikai szervezet nem vizsgálhatja, hiszen az Isten-ember kapcsolat, a transzcendencia iránti nyitottság megítélése nem tartozik a hatáskörébe. Csak mint szervezetet minősítheti az állam a vallási közösségeket, vagyis azoknak a társadalmi szerepével foglalkozhat. Vagy ha nagyon leszűkítjük, az intézményfenntartó szerepével, hiszen itt gyakorlatilag az egyházakat megillető támogatásokról van szó. A vallásszabadság teljes és nem sérül, és ezt a törvény biztosítja, akár egyesületi, akár egyházi keretekben történik a vallásgyakorlás. ...

...

ELNÖK: ... Magyarországon a vallási közösségek szabadsága teljes mértékben biztosított. Az egyházi státusz megadása Európában csaknem mindenhol elvállik attól, van, ahol csak egy egyházat ismernek el, például a demokratikus országgént emlegetett Angliában és Svédországban. Az európai kontinensen a legtöbb esetben ezt a kétszintű rendszert alkalmazzák. Az egyházi státusz nem jog, amit mindenki számára kötelező megadni. A 8/1993-as alkotmánybírósági határozat szerint a törvényalkotó tehet különbséget az egyházak között társadalmi súlyuk, történelmi szerepük, nemzetben betöltött szerepük és más szempontok alapján. Most ez történt.

HARRACH P.: ... A vallási közösségek társadalmi szerepéről hozott döntés viszont valóban az Országgyűlés feladata, és ez európai gyakorlat.

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

37. Részletek a 2012. február 13-i megbeszélés jegyzőkönyvéből:

„ELNÖK: ... Az elfogadott törvény értelmében az egyházi status biztosítása nem jelent alanyi jogot... Az öt világvallás magyarországi képviselője biztosított. ... A buddhista egyházak megállapodást kötöttek egymással, ami számunkra az értelmezést rendkívüli módon megkönnyítette, és az iszlám közösségeknél is van ilyen szándék. Ez azért jó, mert a buddhizmust vagy az iszlámot nem tudnánk olyan mélységben elemezni, amit ők maguk meg tudnak tenni...

Vannak olyan egyházak, vallási közösségek, amelyek a bizottsághoz vagy a KIM-hez időközben olyan írásbeli nyilatkozatot juttattak el, hogy nem kívánják az egyházi státusz megadását. Ők e nyilatkozatuk alapján arról a listáról hiányoznak. Olyan egyházi közösség is van, amelyik az MTI-nek nyilatkozott, hogy nem kéri az egyházi státuszt, ezt azonban én nem tudom jogérvényes nyilatkozatnak elfogadni. Ezt akkor tudom megtenni, ha a bizottságnál vagy a KIM-nél is hasonló módon nyilatkoznak.

...

Magyarországon 1947-ben megszakadt a jogfolytonosság. Az 1947. évi törvény hatálybalépése és az Állami Egyházügyi Hivatal megalakulása után teljesen másról szövegezt az egyházügy, moszkvai mintára, a moszkvai utasításoknak megfelelően működtek az egyházak.

...

Ezért azt mondtuk, hogy visszatérünk az 1947 előtti helyzethez, és ez a lista az 1895. évi törvény alapján készült. Persze van egy kivétel... de az a kivétel ma szociológiai értelemben a harmadik legnépesebb egyház. A mostani logika azon alapul, ha elvárjuk, hogy a többségben keresztény egyházak se Európában, se a világ más részein ne legyenek üldözve, akkor meg kell tennünk azt, hogy a nagy világvallások magyarországi képviselői egyházi státuszt kapjanak...”

38. Részletek a 2012. február 14-i megbeszélés jegyzőkönyvéből:

„ELNÖK: ... Ami pedig a megfelelőséget illeti, szeretném nagyon határozottan elmondani, hogy ebben a sommás eljárásban, amikor 85 egyház aktáját kellett átvizsgálni, azt gondolom, hogy vannak bizonyos [rettenetesen kérdőjeles] pontok [amelyeket] ...a jelen eljárásban .. nincs lehetőségünk [tisztázni]...

Tehát azt kell világosan látni, hogy most azt kívánjuk elérni, hogy [egyházi státuszt adományozunk] a nagy világvallások autentikus hazai képviselői[nek], és itt vizsgálandó majd ... az igazolások hitelessége és valódisága...”

IV. VONATKOZÓ NEMZETKÖZI DOKUMENTUMOK

39. Az Egyesült Nemzetek Szervezete Emberi Jogi Bizottsága 22. Általános állásfoglalásában (U.N. Doc. HRI/GEN/1/Rekontra1 at 35 (1994)), az idevágó részek tekintetében így foglal állást:

„2. A 18. cikk védelmébe veszi a teista, nem teista és ateista hiteket valamint azt a jogot is, hogy az ember tartózkodjon valamely vallás vagy hit gyakorlásától. A „hit” és a „vallás” kifejezés nagy általánosságban értendő. A 18. cikk alkalmazása nem korlátozódik a hagyományos vallásokra vagy a hagyományos vallásokra emlékeztető intézményes jellegzetességgel vagy gyakorlattal bíró vallásokra és hitekre. A Bizottság ezért aggodalommal tekint bármely vallás vagy hit ellen bármely okon alapuló megkülönböztetésre, ideértve azt az okot is, hogy azt újonnan alapították vagy olyan vallási kisebbségeket képvisel amelyekhez a meghatározó vallási közösség ellenségesen viszonyul.

...

4. ... [A] vallás vagy hit gyakorlata és tanai olyan cselekedeteket foglalnak magukba, amelyek a vallási csoportok alapvető ügyeire vonatkozó magatartásnak minősülnek, ideértve

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

a vallási vezetők, lelkészek és tanítók megválasztásának, szemináriumok és vallási iskolák alapításának, valamint vallási szövegek és kiadványok elkészítésének és terjesztésének a jogát. ...

40. Az Európai bizottság a demokrácia érvényesítésére a jog eszközeivel („Velencei Bizottság”) a 2011. évi egyházügyi törvényről szóló jelentése (amelyet a Velencei Bizottság 90. plenáris ülésén fogadott el (Velence, 2012. március 16-17)), így foglal állást:

„... 18. A Velencei Bizottság emlékeztetni kíván arra, hogy a vallásszabadság és a lelkiismeret szabadságának joga szélesebb területet foglal magában, mint pusztán kiváltságok, állami támogatások, és adókedvezmények nyújtását az elismert egyházak számára. A gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság a „demokratikus társadalom” alapja - annyira fontos, hogy egyáltalán nem lehet ettől eltérni, es nem lehet ezt korlátozni nemzetbiztonsági érdekre hivatkozással.

19. A gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadsága (EJEE 9 cikk és PPJNE 18.), egy komplex jog, amely szorosan kapcsolódik az egyesülési szabadsághoz, es azzal együtt kell értelmezni (EJEE 11. cikk és PPJNE 22.), valamint kapcsolódik a hátrányos megkülönböztetés tilalmához (EJEE 14. cikk és PPJNE 26.). ...

28. A törvény 7. § (1) bekezdése szerint „Az egyház, vallásfelekezet, vallási közösség (a továbbiakban együtt: egyház) azonos hitelveket valló természetes személyekből álló, önkormányzattal rendelkező és az Országgyűlés által elismert autonóm szervezet, amely elsődlegesen vallási tevékenység gyakorlása céljából jön létre és működik.” ...

32. Így, a Velencei Bizottság a Törvényben foglalt azon kötelezettséget, mely szerint elismerést kell szerezni egy egyház alapításához a Magyar Országgyűléstől, a vallásszabadság korlátozásának ítéli.

33. ... A Velencei Bizottság véleménye szerint az, hogy kötelező legyen a magyar parlament kétharmados többségű előzetes elismerése ahhoz, hogy Magyarországon egyházat lehessen alapítani, a nemzetközi előírások fényében kétségesnek ítéltető. ...

39. A Velencei Bizottság már megállapította más összefüggésben, hogy az ésszerű hozzáférés a jogi személy státuszhoz, megfelelő rugalmassággal kezelve a különböző közösségek szervezeti formáit, az egyik központi eleme a vallásgyakorlás szabadságának.

40. Ugyanígy fontos az is, hogy ha ily módon van megszerveve, a szervezetnek képesnek kell lennie arra, hogy „teljes körűen gyakorolja a vallási tevékenységeket, valamint a bejegyzett civil szervezetek által általánosan végzett tevékenységeket”. ...

52. Azonban ez a [tagságra vonatkozó] feltétel akadállyá válhat az elismerésre váró kis vallási csoportok számára. A nehézség elsősorban azon vallási csoportokat érinti, amelyek teológiai alapon szerveződnek, nem egy kiterjedt egyházként, hanem különálló gyülekezetekben. Néhány ilyen gyülekezet viszonylag kicsi lehet, így az 1000 fős aláírói szám elérése nehézségbe ütközik. Magyarországi látogatása alkalmával a delegáció úgy értesült, hogy a buddhista közösségek kénytelenek voltak egyesülni annak érdekében, hogy elérjék a törvényben megszabott minimális létszámot. Egy ilyen egyesülés vagy együttműködés nem lehet mindig könnyű olyan vallási közösségek számára, amelyek bizonyos esetekben már évszázadokkal ezelőtt szétváltak alapvető hitbeli különbségek miatt.

53. Bár a Törvény kifejezetten nem írja elő, hogy csak a vallási közösség tagjai írassák alá az okmányt, ez a feltétel akadályt képez a kis vallási csoportok számára a Törvény által nyújtott védelemben való részesedés tekintetében.

54. A nyilvántartásba vétellel kapcsolatos tagsági feltételeket tekintve a Velencei Bizottság számos esetben ösztönözte a korlátozott tagsági létszám feltételeket. Ugyanígy sürgette, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének ajánlásaival összhangban, az egyházi szervezetek, és hasonlóképpen az egyéb civil szervezetek minimális alapító taglétszámának kiegyenlítését.

55. A vizsgált követelmény célja csupán a Törvény által nyújtott védelemből való részesedés, és

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

nem érinti magát a vallási csoportok bejegyzését. A 10 millió lakoshoz viszonyítva a minimum 1000 aláíró száma nem túlzott. Az Osztrák Alkotmánybíróság például megállapította, hogy egy magasabb tagsági küszöb sem túl magas a vallásszabadság vonatkozásában, sőt azt az EJEE 9. cikke alapján elfogadható korlátozásnak fogadta el.

56. Mindaddig, amíg az aláírás követelménye önmagában nem fosztja meg a vallási csoportokat a jogi személyiség megszerzésének lehetőségétől, a Velencei Bizottság úgy véli, hogy azt nem lehet az EJEE 9. cikkének megsértéseként értelmezni.

57. A Törvény 14. 2. § előírja a működési időtartamra vonatkozóan a „legalább százéves nemzetközi működést” „vagy legalább húsz éve szervezett formában, egyesületként működést Magyarországon”....

64. Egyértelmű a Velencei Bizottság számára, hogy az a követelmény, amely szerint egy egyesületnek legalább 100 éves nemzetközi és legalább 20 éves magyarországi fennállással kell rendelkeznie túlzott, figyelembe véve mind a jogi személyiség elismerését mind a többi, egyházaknak nyújtott kiváltságokat. Ez aligha egyeztethető össze az EJEE 9. és 14. cikkeivel.

Következésképpen, a Velencei Bizottság az időtartam követelmény felülvizsgálatát javasolja, összhangban az Emberi Jogok Európai Bírósága által nemrégiben hozott mértékadó ítélettel...

70. A Velencei Bizottság javasolja, hogy töröljék a hivatkozást a nemzetbiztonságra a 14. § (2) bekezdésből, és nagyobb pontossággal határozzák meg, hogy különösen mely jogszabálynak kell megfelelnie egy egyesületnek az elismerési követelmények teljesítése érdekében. ...

72. A Velencei Bizottság kifejezetten aggódik, hogy nincsenek meg a törvényben az eljárási garanciák az egyházak elismerésére vonatkozó rendelkezések semleges és pártatlan alkalmazására. ...

74. Az előadók rendelkezésére bocsátott legfrissebb információk szerint a Parlament elfogadott egy elismerési törvényt 2012. február 29-én, 32 elismert egyházzal. Egyáltalán nem világos sem az előadók, sem a külvilág számára, hogyan és milyen kritériumok valamint anyagok alapján voltak képesek a Parlamenti Bizottság tagjai és a parlamenti képviselők arra, hogy megvitassák ezt a 32 egyházat tartalmazó listát, és hogyan rendezték a vallási tevékenységek és az egyházak meghatározására vonatkozó, törvényben foglalt kényes kérdéseket néhány napon belül, anélkül, hogy a elterjedt előítéletek hatása alá kerültek volna.

76. A fentiek arra engednek következtetni, hogy a vallási közösség (szervezet) elismerése vagy az elismerés megvonása továbbra is teljes mértékben a Parlament kezében marad, amely elkerülhetetlenül hajlamos lesz többé-kevésbé politikai szempontok alapján dönteni. Nemcsak azért, mert a Parlament önmagában is képes elvégezni a Törvényben szereplő meghatározások értelmezéséhez kapcsolódó részletes vizsgálatokat, hanem azért is, mert ez az eljárás nem nyújt elegendő garanciát a Törvény semleges és pártatlan alkalmazására. Sőt, ésszerűen feltételezhető, hogy a Parlament összetétele változik, azaz változás megy végbe minden választás után, amelynek eredményeként új gyűlekezetek kaphatnak elismerést, és a régiektől visszavonhatják azt, melynek potenciálisan káros hatása lehet a jogbiztonságra és a vallási közösségek önértékelésére.

77. A Törvény első alkalmazásából nyilvánvaló, hogy azok a feltételek, amelyeket használtak, nem egyértelműek, mi több, hogy az eljárás egyáltalán nem átlátható. A Magyar Országgyűlés határozatainak indítékai nem nyilvánosak és nem megalapozottak. Az elismerést egy parlamenti bizottság végzi törvény formájában (ha pozitív a döntés), vagy határozat formájában (ha a döntés negatív). Ezt nem lehet úgy tekinteni, mint ami megfelel a törvényes (jogszerű) eljárás követelményeinek. ...

90. Az egyházaknak jogállásuktól való megfosztását a vallásszabadság korlátozásának kell tekinteni, amelyet meg kell indokolni a nemzetközi eszközök szigorú korlátozási klauzulái fényében. A Velencei Bizottság kétli, hogy az egyházaknak a már gyakran hosszú évek óta gyakorolt jogi státuszuktól való megfosztása „sürgető társadalmi szükségletnek” és „az elérni kívánt céllal arányosnak” tekinthető a nemzetközi normák alapján a megfosztást igazoló indokolás nélkül.

91. Az sem világos a Velencei Bizottság számára, lehet-e ezt a megfosztást „szükségesnek tekinteni egy demokratikus társadalomban a közbiztonság, a közrend, közegészség vagy a közérkölcsek védelme, vagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében” (EJEE 9.2. cikk) vagy, hogy az „szükséges a közbiztonság, a közrend, vagy mások alapvető jogainak és

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

szabadságainak védelme érdekében” (PPJNE 18.3. cikk).

92. A Velencei Bizottság ajánlja a Törvény újrafogalmazását annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a nyilvántartásból való törlés és a visszamenőleges hatályú feltételek alkalmazása, kivéve, ha azokat különös okok indokolják. Azt is javasolja, hogy töröljék az elkobzásra vonatkozó rendelkezést, amely indokolatlanul korlátozza a jogi entitás státuszához való hozzáférés jogát. ...

103. Végül, ezeknek az egyházaknak a jogi státuszából eredő és a jogállásra vonatkozó jogoktól és előnyöktől való megfosztása egyébként azt is jelenti, hogy az egyházakat nem kezelik egyenlő alapon. Hacsak nincs erre „objektív és ésszerű indok”, ez az egyenlőtlen bánásmód a nemzetközi normák szerint diszkriminatívnak tekintendő.”

41. A Velencei Bizottság Magyarország Alaptörvényének Negyedik Módosításáról az alábbi bekezdéseket tartalmazza (amelyet a Velencei Bizottság 95. plenáris ülésén fogadott el (Velence, 2013. június 14-15)):

„32. Míg a VII. cikk eredeti változatát a Bizottság az EJEE 9. cikkével összhangban lévőknek találta a Magyarország új alkotmányáról szóló véleményében, az egyházak Országgyűlés általi elismerésének eljárását alkotmányos szintre emelte a VII. cikk (2) bekezdése. A Bizottság ezt az eljárást a magyar lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvényről szóló véleményében kritizálta ...

33. A Háttéranyagban a magyar kormány kitart amellett, hogy az egyházak országgyűlési elismerése nem akadályozza meg a többi vallási közösséget a vallása vagy vallásos meggyőződésének egyházként történő szabad gyakorlásában a szó teológiai értelmében, jogilag „vallásos tevékenységet végző szervezet” formájában.

34. A Bizottság álláspontja szerint ez a kijelentés kételyeket hagy annak hatókörét illetően. Nem szabad elfelejteni, hogy a vallásos szervezeteket nemcsak akkor védi az EJEE, amikor a szűk értelemben vett vallásos tevékenységet gyakorolják. A 9. cikk első bekezdése magában foglalja a vallás gyakorlásának jogát az istentisztelet, tanítás, gyakorlat és szertartások formájában. Az EJEE értelmében a vallásos tevékenységet végző szervezeteket a magyar Országgyűlés általi elismeréstől függetlenül védelem illeti meg, és nemcsak akkor, amikor a szoros értelemben vett vallásos tevékenységet végzik, hanem akkor is, amikor például közösségi munkát végeznek, feltéve, hogy – a kialakult gyakorlatnak megfelelően – annak „valamennyi valós kapcsolata van a hittel”. A 9. cikk a 14. cikkel együtt alkalmazva azt írja elő hogy az ... államok ... „maradjanak semlegesek és pártatlanok, amikor a vallásszabadság területén gyakorolják szabályozó hatalmukat”.

35. A Háttéranyag nem foglalkozik az elismerés megtagadásával szembeni jogorvoslat hiányával. A módosított VII. cikk (2) bekezdése az elismerési kritériumok helytelen alkalmazása esetére a következő jogorvoslatra utal: „A sarkalatos törvény egyházi elismerésekkel kapcsolatos rendelkezéseivel szemben alkotmányjogi panasznak van helye.” A budapesti megbeszélések során a Velencei Bizottságot arról tájékoztatták, hogy ilyen jogorvoslat bevezetését tervezik, de hogy ez a jogorvoslat a parlamenti eljárás ellenőrzésére korlátozódik. Úgy tűnik, hogy egy ezzel kapcsolatos törvény vitája éppen most folyik az Országgyűlésben, de azt nem nyújtották be a Velencei Bizottságnak véleményezés céljából. Azonban egy pusztán eljárási jogorvoslat kétségtelenül elégtelen az EJEE 13. cikke alapján, tekintettel az EJEE 9. cikkére. Az Alaptörvény VII. cikke (2) bekezdése tartalmi kritériumokat határoz meg, így pusztán az alkalmazott eljárás felülvizsgálata nem teszi lehetővé annak ellenőrzését, hogy a kritériumokat megfelelően alkalmazta-e az Országgyűlés.

36. Az Alaptörvény negyedik módosítása megerősít, hogy az Országgyűlés kétharmados többségének lesz hatásköre az egyházak elismerésére. Ezenkívül a „közösségi célokért történő együttműködésre való alkalmasság” új kritériuma nélkülözi a kellő pontosságot, és túl tág teret biztosít az Országgyűlés számára ahhoz, hogy egyes vallások előnyben részesítése céljából használja fel ezt a meghatározást. Precíz kritériumok hiányában és anélkül, hogy az egyházi elismerésre irányuló kérelem diszkriminatív elutasítása esetére lenne jogorvoslat, a

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG (ÉRDEMI) ÍTÉLET

Velencei Bizottság szerint a belső jog nem nyújt megfelelő jogorvoslatot az EJEE 13. cikke értelmében.”

42. A Velencei Bizottság a vallással és hittel kapcsolatos törvényhozás felülvizsgálatára vonatkozó 2004-es irányelve (amelyet a Velencei Bizottság 59. plenáris ülésén fogadott el, (Velence, 2004. június 18-19)), az alábbiak szerint foglal állást:

... „II.B.3. Egyenlőség és megkülönböztetés nélküli bánásmód. Az államok kötelesek tiszteletben tartani és megadni a joghatóságuk alá tartozó minden egyénnek bármely vallás vagy hit szabad gyakorlásához való jogot bármiféle olyan megkülönböztetés nélkül, mint a faj, bőrszín, nemi hovatartozás, nyelv, vallás vagy hit, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy egyéb származás, tulajdon, születési vagy egyéb helyzet. A jogszabályokat felül kell vizsgálni annak biztosítása érdekében, hogy a vallások közötti bármiféle megkülönböztetés valóban objektív tényezőkön alapuljon, és az előítéletes bánásmód kockázata minimális vagy nem létező legyen. Az olyan jogszabályok, amelyek elismerik a történelmi különbségeket abban a szerepben, amelyet a különböző vallások játszottak egy adott ország történetében megengedettek, amennyiben azokat nem használják fel hátrányos megkülönböztetés igazolására. ...

II. F.1. ... A vallási egyesülésre vonatkozó törvények, amelyek a jogi személyiség nyilvántartásba vétel, bejegyzés és más hasonló módon történő megszerzését szabályozzák különösen fontosak a vallási szervezetek számára. Az alábbiak a legfontosabb problémás területek, amelyek figyelmet igényelnek: ...

- A számszerűleg nagy minimális tagságot előíró követelmények nem megengedhetők a jogi személyiség megszerzésének feltételeként,

- Nem ajánlott hosszú fennállást megkövetelni az adott államban a bejegyzést megelőzően,

- Más egyéb, a jogi személyiség megszerzése elé gördített túlságosan nehezen teljesíthető akadályokat vagy késlekedéseket meg kell kérdőjelezni;

- Azon rendelkezések, amelyek a kormánynak túlzott hatalmat adnak a jóváhagyás terén nem megengedhetők; a vallásszabadság hivatalos korlátozása, amely homályosan megfogalmazott rendelkezésekből vagy más okból adódik körültekintően korlátozandó;

- A belső vallási ügyekbe való beavatkozás az egyházi szervezetek érdemi felülvizsgálatával, bürokratikus felülvizsgálat vagy korlátozások alkalmazásával a kinevezéseket illetően és hasonló ügyekben nem megengedett... ;

- A visszamenőleges hatályú rendelkezéseket, vagy amelyek nem védik meg az anyagi érdekeltségeket (például azzal, hogy a vallási szervezetek újra nyilvántartásba vételét kívánják meg új kritériumok alapján) megkérdőjelezendők.

- Megfelelő átmeneti szabályokra van szükség, amennyiben új szabályok kerülnek bevezetésre,

- Az autonómia elveivel összhangban, az állam ne döntsön abban, hogy egy adott vallási csoport valamely más vallási csoportnak legyen alárendelve, vagy hogy a vallási csoportok egymáshoz való viszonya hierarchikus mintára épüljön fel (valamely nyilvántartásba vett vallásos szervezetnek ne legyen vétőjoga egy más vallásos szervezet nyilvántartásba vételét illetően).”

-

A JOG

I. A KÉRELMEK ÖSSZEVONÁSA

43. Mivel a kérelmek lényegében ugyanazon problémát vetik fel, a Bíróság úgy határoz, hogy a kérelmeket összevonja a Bírósági Szabályzat 42. 1. paragrafusára értelmében.

II. AZ EGYEZMÉNY 9. ÉS 11. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

44. A kérelmezők a 11. cikk alapján – a 9. cikk értelmezésében – panaszt tettek arra vonatkozóan, hogy az egyházak egyházi státuszuktól való megfosztása és annak egyedi döntés alapján történő visszaállítása sérti a vallásszabadsághoz és egyesüléshez való jogukat.

45. A Bíróság a közelmúltban egy alapjában véve hasonló panaszt vizsgált meg a 11. cikk alapján – a 9. cikkel összefüggésben – amelyben megtagadták egy vallási szervezet jogát arra, hogy státuszát visszaszerezze (lásd a *Moscow Branch of the Salvation Army kontra Oroszország*, 72881/01 sz., 74. § és 75. §, ECHR 2006-XI). A Bíróság a fenti esetben alkalmazott megközelítését a jelen esetben is indokoltnak tartja.

46. A 9. cikk így rendelkezik:

„1. Mindenkinek joga van a gondolat-, a lelkiismeret- és vallásszabadsághoz; ez a jog magában foglalja a vallás vagy meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.

2. A vallás vagy meggyőződés kifejezésre juttatásának szabadságát csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a közbiztonság, a közrend, közegészség vagy az erkölcsök, illetőleg mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükségesek.”

A 11. cikk így rendelkezik:

„1. Mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, beleértve érdekei védelmében a szakszervezetek alapítását és az azokhoz való csatlakozásnak a jogát.

2. E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek...”

47. A Kormány vitába szállt ezzel az érveléssel.

A. Elfogadhatóság

48. A Kormány több kifogást is benyújtott a kérelmek elfogadhatatlannak minősítését kérve. A kérelmezők kifogást emeltek ezen érvek ellen.

49. A Kormány lényegében úgy érvelt, hogy a kérelmezők nem folyamodtak

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

minden elérhető magyarországi jogorvoslatért. Volt olyan kérelmező, amelyik nem folyamodott az Országgyűléshez elismerésért és nem indított népi kezdeményezést sem az elismerés érdekében. Habár az Alkotmánybíróság ezen jogorvoslatot alkotmányellenesnek minősítette a Bíróság ítélkezési gyakorlatában az Egyezmény 6. cikkére vonatkozóan megfogalmazott irányelvek tükrében, a Kormány álláspontja az volt, hogy ez a vélekedés nem elegendő ahhoz, hogy az adott kérelmezőket felmentse ezen jogorvoslati eljárás igénybevétele alól, amely tizennyolc más esetben sikerrel járt.

Ezenfelül a Kormány megjegyezte, hogy tizennégy kérelmező sikeres alkotmányjogi panasszal élt a 2011. évi egyházügyi törvény ellen, amely az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) döntésével végződött (lásd a 34. és 35. bekezdéseket fent). Ezért tehát azon kérelmezők, amelyek ezt nem tették meg, nem merítették ki a hazai jogorvoslati lehetőségeket, amelyet az Egyezmény 35. 1. paragrafusa megkövetel.

50. A Bíróság megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróság visszamenőleges hatállyal megsemmisítette a kifogásolt jogszabály eredeti változatát. Ez azt a helyzetet hozta létre, hogy a kérelmező közösségek formálisan visszanyerték korábbi egyházi státuszukat. Azonban abból a szempontból, hogy az egyházak adományokat és támogatást kaphassanak, amely döntő fontosságú bármely esetlegesen meglévő társadalmi funkciójuk betöltése szempontjából, panaszuk nem került orvoslásra. Ebből az következik, hogy az alkotmányjogi panasz nem tudta teljes mértékben orvosolni a kérelmezők panaszát, függetlenül attól, hogy igénybe vették-e ezt a jogi utat. Következésképpen a kérelmeket nem lehet ezen jogorvoslat igénybe vételének elmulasztása miatt elutasítani.

51. Emellett, ami a jogszabályi követelményeket teljesíteni nem tudó kérelmezőket illeti, elismerésért folyamodni az Országgyűléshez, amely nyilvánvalóan hiábavaló, nem tekinthető hatékony jogorvoslatnak az adott körülmények között. Mindenesetre annak eldöntése, hogy az országgyűlési elismerési eljárás olyan jogi út-e, amely képes az állítólagos jogsértést orvosolni nagyban függ a kérelmek érdemi megítélésétől, és csatolni kell ahhoz együttes elbírálásra.

52. Ezen túlmenően a Kormány arra kérte a Bíróságot, hogy utasítsa el a 41463/12 sz. kérelmet azon az alapon, hogy *ratione personae* (személyi hatálya) alapján összeegyeztethetetlen az Egyezménnyel mivel a londoni székhelyű European Union for Progressive Judaism soha nem esett „Magyarország joghatósága alá” az Egyezmény 1. cikke értelmében (azaz soha nem volt bejegyzett egyház Magyarországon és soha nem kapott ott állami támogatást).

A Bíróság megjegyzi, hogy ezen kérelmező jogi státuszát nem érintette a 2011. évi egyházügyi törvény hatálybalépése, és a vallásszabadsághoz való jogát a korábbiakhoz hasonló jogi feltételek között gyakorolhatja. Ebből következik, hogy a kérelem ezen része nem egyeztethető össze *ratione personae* az Egyezmény rendelkezéseivel a 35. § 3. (a) cikkében meghatározott értelemben és az Egyezmény 35.§ 4 cikke alapján elutasítandó.

53. A Kormány továbbá arra is kérte a Bíróságot, hogy utasítsa el a

kérelmeket annak alapján, hogy *ratione personae* nem egyeztethetők össze Egyezmény rendelkezéseivel azon kérelmezők vonatkozásában, amelyek alkotmányjogi panasszal éltek. Ezek a kérelmezők továbbra már nem tekinthetők áldozatnak az Egyezmény alapján, mivel az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezte a kérelmezők jogi státuszára vonatkozó rendelkezéseket (lásd a fenti 17., 18., 34. és 35. bekezdéseket).

A Bíróság kijelenti, hogy az Alkotmánybíróság azon döntése ellenére, amely 2012. január 1-én alkotmányellenesnek minősítette a meglévő egyházak egyesületté történő átalakítását, bizonyíték nem került benyújtásra azt illetően, hogy a kérelmezők megfelelő jogorvoslatban részesültek. Ezzel kapcsolatban a Bíróság arra is rámutat, hogy egy adott vallási egyesület áldozat lehet sérelem és kár hiányában is, amennyiben az újra-elismerés megtagadása közvetlen hatással volt jogi státuszára (lásd *Moscow Branch of the Salvation Army*, mint fent, 64-65§.) és ezt a megközelítést a jelen esetben a kérelmezők státuszuktól való megfosztására is alkalmazhatónak tartja.

Ebből következően a Bíróság elfogadja a kérelmezők áldozati státuszát, ezért a kérelmek nem utasíthatók el összeegyeztetlenség okán *ratione personae*.

54. Ezen túlmenően a Kormány kérése az volt, hogy a 70945/11, 23611/12 és 41553/12 sz. kérelmeket a Bíróság nyilvánítsa elfogadhatatlannak az Egyezmény 35.§ 3 (a) cikke alapján azzal érvelve, hogy ezen kérelmezők visszaélnék az egyéni kérelmezés jogával mivel nem nyújtottak be olyan nyilatkozatot magyar bíróságra amelyben jelzik szándékukat arra, hogy szeretnék folytatni vallási tevékenységüket.

A Bíróság véleménye szerint a szándéknyilatkozat benyújtása valamely bírói szervhez nem alkalmas arra, hogy a kérelmezők által állított vallásszabadságra vonatkozó jogsértést megszüntesse vagy orvosolja mivel az adott körülmények között a kérelmeknek nem volt esélyük az eredeti státusz visszaszerzésére. A szándéknyilatkozat benyújtásának elmulasztása nem értelmezhető az egyéni kérelmi joggal való visszaélésnek.

55. A Kormány továbbá úgy érvelt, hogy a kérelmek *ratione materiae* (tárgyi hatály) okán is elfogadhatatlanok az Egyezmény rendelkezései alapján mivel a kérelmezők jogképessége nem változott és tevékenységüket tovább tudták folytatni egyesületként annak ellenére, hogy egyházi státuszukat elvesztették.

A Bíróság észrevételezi, hogy az ügy tárgya nem a kérelmezők jogképessége, hanem a kérelmezőknek a szóban forgó jogosultságokkal rendelkező egyházként történő elismerése. Ez a kérdés az Egyezmény 9. és 11. cikke hatáskörébe tartozik. A kérelmező vallási közösségek autonóm létére és ebből fakadóan közös vallásgyakorlatukra tagadhatatlanul hatással volt az új bejegyzési rendszer (lásd *Metropolitan Church of Bessarabia és társai kontra Moldova*, 45701/99 sz., 114. §, ECHR 2001-XII; *Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas és Társai kontra Ausztria*, 40825/98 sz., 61. §, 2008. július 31). Ebből következik, hogy az az érv, miszerint a kérelmek *ratione materiae* nem összeegyeztethetők az Egyezmény rendelkezéseivel nem helytálló.

56. A Bíróság továbbá nem tartja a kérelmeket nyilvánvalóan alaptalannak az

Egyezmény 35.§ 3 (a) cikkének értelmében. A Bíróság emellett megjegyzi, hogy a kérelmek nem elfogadhatatlanok semmilyen más alapon, félretéve a magyarországi jogorvoslati lehetőségek kimerítését (lásd a fenti 51. bekezdést). Ezért tehát a Bíróság a kérelmeket elfogadhatónak minősíti, a 41463/12 sz. kérelem kivételével.

B. Érdemi indoklás

1. A felek érvelése

a. A Kormány

57. A Kormány szerint a sérelmezett intézkedések és események nem minősülnek beavatkozásnak a kérelmezők vallásszabadságra vonatkozó valamint egyesülési jogába.

58. Elsőként a Kormány észrevételezte, hogy az egyházként történő elismerés a 2011. évi egyházügyi törvény alapján nem sértette a vallásszabadsághoz fűződő különböző jogokat, konkrétan a lelkiismereti és vallásszabadságot, a vallás másokkal együttesen való kifejezésre juttatását, hátrányos megkülönböztetéstől való mentességet a vallás és hit alapján, a szülők jogát arra, hogy saját hitük szerint neveljék gyermekeiket, a vallásszabadsághoz való jogot az oktatásban, a szociális, gyermekfelügyeleti és büntetés-végrehajtási intézményekben, a vallásos hitnek a médián keresztül történő átadásához való jogot, illetve a vallással kapcsolatos személyes adatok védelmét. A kérelmezők állításával ellentétben ezek a jogok, amelyek a vallásszabadság alapvető alkotóelemei, nemcsak a státusszal rendelkező egyházak és tagjaik kiváltságai.

59. Másodsorban a Kormány úgy érvelt, hogy a Bíróság által korábban megvizsgált ügyekkel ellentétben, különösen ami a *Moscow Branch of the Salvation Army*-val kapcsolatos ügyet illeti (lásd fenn, 96-97.§§), a kérelmező közösségek jogi személyisége jelen esetben nem képezte a kérelmek tárgyát. A kérelmezők nem vitatták, hogy jogi személyiségüktől nem fosztották meg őket. A kérelmezőket nem számolták fel, és jogi szervezetként jogképességüket teljes mértékben megtartották. Jogi személyiségük a törvény erejénél fogva megszakítás nélkül átalakult. Ebből következik, hogy a kérelmezők a 9. és 11. cikkben meghatározott jogaiba nem történt beavatkozás.

60. A Kormány továbbá előadta, hogy a 9. cikkben meghatározott a vallás vagy meggyőződés kifejezésre juttatásának szabadsága nem hatalmazza fel a kérelmező közösségeket és tagjaikat arra, hogy az államháztartásból további finanszírozásra tartsanak igényt. Továbbá arra sem ad jogot nekik, hogy olyan állami támogatásban részesüljenek, mint ami az egyházaknak jár. Ezért tehát ezen támogatások elvesztése nem tekinthető a kérelmezők az Egyezmény 9. cikkében meghatározott jogai megsértésének.

61. A Kormány továbbá előadta, hogy még abban az esetben is ha a sérelmezett 2011. évi egyházügyi törvény beavatkozásnak minősülne, azt az Országgyűlés képviselőinek kétharmados többsége által megszavazott törvény

írta elő. A kérelmezőknek a 2011. évi egyházügyi törvény közjogi érvénytelenségére alapozott érvélését nem fogadta el az Alkotmánybíróság. A 2011. évi egyházügyi törvény alkotmányellenesnek ítélt rendelkezései nem voltak hatással a kérelmezők helyzetére, míg annak a kérelmezők által sérelmezett egyéb rendelkezései nem minősültek alkotmányellenesnek.

62. Továbbá az állítólagos beavatkozás a közrend jogszerű védelmét valamint mások jogainak és szabadságának védelmét szolgálta. Az 1996. évi CXXVI. a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti közcélú felhasználásáról szóló törvény, valamint az egyházi tevékenység állami finanszírozásáról szóló 1997. évi vatikáni szerződés hatálybalépését követően az 1990. évi egyházügyi törvény olyan váratlan visszaélésekre adott lehetőséget, amelyeket az 1989. évi Alkotmány jogi keretei között nem lehetett kiküszöbölni. Az új törvény célja az volt, hogy kiiktassa az úgynevezett „biznisz egyházakat” amelyek kizárólag azért alakultak meg, hogy szociális vagy oktatási intézményeket tartsanak fenn, vagy éppen egyéni haszon érdekében anélkül, hogy valódi vallási tevékenységet folytattak volna. 2011. végére abszurd módon 406 egyház volt bejegyezve Magyarországon. Figyelembe véve az állam csökkenő költségvetési forrásait, valamint a valódi vallási tevékenységet folytató szervezetek ezzel párhuzamosan csökkenő forrásait, nyomós társadalmi szükséglet volt az egyházi támogatással való visszaélések megszüntetése.

63. A szociális és oktatási finanszírozás jelenleg is folyó átfogó reformja a vallási közösségek által működtetett ilyen intézmények állami támogatási rendszerének a módosítását is igényelte. Emiatt nyomós társadalmi szükséglet volt az egyházak státuszának újraszabályozása.

64. A 2011. évi egyházügyi törvény, amellet hogy megőrizte azt az elvet miszerint az állam nem szólhat bele a vallási közösségek teológiai önmeghatározásába, az egyházaknak az állami és egyházi kapcsolat rendszerében résztvevő szervezetekként történő elismerése szempontjából a vallási tevékenységeket kizárólag jogi értelemben határozta meg. Hasonlóképpen a több EU tagállamban követett modellhez, a magyar törvényhozás a jogi státuszok kétszintű rendszerét hozta létre a vallási szervezetek számára. A magukat vallási közösségként definiáló szervezetek szabadon működhetnek egyesületként az Egyezmény 9. és 11. cikke alapján, míg azok a vallási szervezetek, amelyek egyedi kapcsolatot kívánnak létesíteni az állammal, annak szociális feladatait megosztva, alá kell vetni magukat tevékenységük természetének hatósági felülvizsgálatának.

65. A Kormány érvelése szerint ez a megközelítés összhangban van az Egyezmény ítélkezési gyakorlatával, különösen azon esetekben, amelyekben a Bíróság a nemzeti hatóságok álláspontjára támaszkodott a „vallás” fogalmának meghatározásában az egyházi státusz elismerése kapcsán (lásd *Kimlya és Társai kontra Oroszország*, 76836/01 és 32782/03 sz., 79.§, ECHR 2009). Ebből kifolyólag a vallási tevékenység meghatározása a 2011. évi egyházügyi törvényben és a szervezetek vallásos természetének állami hatóságok által történő vizsgálata nincs ellentmondásban az Egyezmény 9. cikkével. A 2011. évi

egyházügyi törvény megfelel a semlegesség és pártatlanság követelményének, mivel nem egy adott vallás sajátosságait veszi figyelembe, és alkalmas arra, hogy sokféle vallást és hitvallást képviselő egyháznak egyházi státuszt adjon.

66. A Magyarországon korábban megszerzett egyházi státusz nem tekinthető döntő tényezőnek egy adott szervezet vallási természetének hatósági elismerése szempontjából, mivel az 1990. évi egyházügyi törvényben az egyházi státusz az adott szervezet alapítóinak önmeghatározásán alapult, érdemi hatósági értékelés nélkül. Ezt a fajta értékelést csak a 2011. évi egyházügyi törvény vezette be azzal a céllal, hogy megakadályozza az önmeghatározás túlzott figyelembe vételéből származó visszaéléseket. Az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) sz. döntésében olyan példákat hozott fel, amelyekben a 1990. évi egyházügyi törvény értelmében az egyházi nyilvántartásba vétele kapcsán illetékes bírói szervek a nyilvántartásba vételt kérelmező, magukat egyházként meghatározó szervezetek alapszabályában megjelölt tevékenységek alapján vizsgálta meg azok vallási természetét, azonban ez a vizsgálat nem volt szisztematikus, a vallás és a vallási tevékenység fogalmát a jog nem határozta meg, és ezért a bírói gyakorlat nem volt egyértelmű ezen a téren. Az Alkotmánybíróságnak csak ez a döntése világított rá arra, hogy a kérelmezők állításával szemben az állami hatóságok számára nem tiltott annak ellenőrzése, hogy egy már létező vagy jövőbeni egyház kinyilvánított hite és tényleges gyakorlata vallási természetű-e. Másrészt azonban az Alkotmánybíróság úgy találta, hogy az állami hatóságok ezen jogának gyakorlását további eljárási garanciákhoz kell kötni.

67. A Kormány állítása szerint az Alkotmánybíróság azon megállapítása ellenére, amely felhívja a figyelmet az eljárási garanciákat illető hiányosságokra, a 2011. évi egyházügyi törvény értelmében a szervezetek tevékenysége vallásos természetének érdemi vizsgálata semleges és pártatlan volt. A törvényhozás eredeti célja az volt, hogy egy független szervezettől, a Magyar Tudományos Akadémiától szerezzen be részlehetőségtől mentes véleményt a nemzeti kisebbségek elismerésére vonatkozó eljáráshoz hasonlóan. Amikor az Akadémia nem volt hajlandó ilyen irányú szakértelmével a döntéshozók rendelkezésére állni, az Országgyűlés vallási ügyekkel foglalkozó bizottsága úgy döntött, hogy más független és megbízható szakértők véleményét kéri ki, és annak eldöntését, hogy egy státuszért folyamodó egyház tanításai vallási természetűek voltak-e vagy sem, arra alapozta, hogy nemzetközileg elismert volt-e vagy sem. Tekintettel arra, hogy a Bíróság a vallás meghatározásánál az európai közmegegyezést is alapul vette, a magyar hatóságok ezen megközelítése nem tekinthető önkényesnek, illetve mérlegelési jogkörükön kívül esőnek.

68. Ami a fenti célok elérésére irányuló intézkedések arányosságát illeti, a Kormány azon a véleményen volt, hogy az újra „nyilvántartásba vétel” 2011. évi egyházügyi törvényben meghatározott módszere a lehető legkevésbé korlátozó eszköz volt, és ezért az elérendő cél szempontjából arányosnak minősíthető. Az intézkedések nem jelentettek aránytalan terhet a vallási szervezeteknek: csak egy egyszerű szándéknyilatkozatot kellett benyújtaniuk arra vonatkozóan, hogy vallási tevékenységüket folytatni kívánják, valamint alapszabályukat kellett valamelyest

módosítani ahhoz, hogy jogi személyiségüket megtarthassák. Emellett továbbra is joguk volt arra, hogy egyházi státuszukat visszakérjék egy egyszerű országgyűlési elismerési eljárás segítségével.

b. A kérelmezők

69. A kérelmezők előadták, hogy egyházi státuszuk elvesztése a 2011. évi egyházügyi törvény nyomán a vallásszabadsághoz való jogukba történő beavatkozásnak minősül. Ahhoz, hogy a vallási közösségek megfelelő módon működhessenek, speciális és megfelelő jogi státuszra van szükségük, tehát jogi értelemben vett egyházi státuszra. Magyarországon a vallási közösségek 1990 óta élhettek azzal a méltányos lehetőséggel, hogy egyházként jegyezzék be őket, és a kérelmezők rendelkeztek is ilyen státusszal. Önmagában az a tény, hogy az egyházak nagy része (ideértve a kérelmezőket) 2012. január 1-én elvesztette egyházi státuszát és hétköznapi civil egyesületté volt kénytelen átalakulni vagy kénytelen volt jogilag megszűnni a vallásszabadsághoz való jogukba való beavatkozásnak minősül, annál is inkább, mivel az egyházi státusz elvesztése olyan kiváltságoktól fosztotta meg őket, amelyek vallási tevékenységüket elősegítették. Amiatt, hogy ezen kiváltságok ettől kezdve csak az Országgyűlés által elismert egyházaknak voltak biztosítottak, jelentősen hátrányosabb helyzetbe kerültek az elismert egyházakhoz képest.

70. A kérelmezők úgy nyilatkoztak, hogy a vallásszabadsághoz való jog arra is vonatkozik, hogy a tagok szabadon, önkényes állami beavatkozás nélkül egyesülhetnek. Ebből következik, hogy az állam nem szabályozhatja önkényesen az állam és egyház közötti kapcsolatot. Minden beavatkozást ezen a téren törvényben kell előírni, annak törvényes célt kell szolgálnia, valamint szükséges kell, hogy legyen egy demokratikus társadalomban. Az egyházak nyilvántartásba vételéhez kapcsolódó követelményeknek objektívnak és ésszerűnek kell lenniük, mivel ebben a kérdésben az államnak semlegesnek és pártatlannak kell maradnia. Következésképp, ha egy vallási közösség megfelel a jogi követelményeknek, azt megilleti az egyházként való bejegyzés joga, és a bejegyzési eljárásnak biztosítania kell a tisztességes eljárást.

71. Azonban az egyházak újra nyilvántartásba vételének feltételei nemcsak hogy szigorúbbak lettek az 1990. évi egyházügyi törvényben megfogalmazott rendszerhez képest, hanem indokolatlanul terheesebbek és igazságtalanabbak is lettek, valamint megengedték, hogy az Országgyűlés önkényesen megtagadja az újra bejegyzés iránti kérelmet politikai megfontolások alapján.

72. Ami a múltbeli egyházi státuszra vonatkozó feltételt illeti, annak objektivitását elismerték, de emellett úgy érveltek, hogy ez a kritérium nem indokolt. Rámutattak, hogy a kommunizmus még alig hogy csak húsz éve ért véget Magyarországon. Azt megelőzően nem volt szinte semmi lehetőség arra, hogy új vallási mozgalmak alakuljanak ki és működjenek Magyarországon. Következésképpen szinte minden új vallási mozgalom számára elérhetlenné vált az egyházi státusz megszerzése, ami megszegi a 9. cikk rendelkezéseit.

73. Ezen túlmenően a 2011. évi egyházügyi törvény kevésbé objektív

kritériumokat is tartalmazott, mindenekelőtt azt, hogy a vallási közösség működése ne veszélyeztesse a nemzetbiztonságot, és irányelvei ne sértsék az egészséghez, az élethez valamint az emberi méltósághoz való jogot. A kérelmezők újra nyilvántartásba vételi kérelmét megtagadták annak ellenére, hogy nem volt bizonyíték arra, hogy kockázatot jelentettek volna az államra vagy a közrendre.

74. A fentiek alapján a kérelmezők hangsúlyozták, hogy a 2011. évi egyházügyi törvény alapján egy vallási közösségtől megtagadhatják a nyilvántartásba vételt akkor is, ha az megfelelt a vonatkozó objektív feltételeknek, amely bizonyíték a döntés önkényes voltára.

2. A Bíróság értékelése

a. Általános elvek

75. A Bíróság újra megerősíti azt, hogy amint azt a 9. cikk tartalmazza, a gondolat-, a lelkiismeret- és vallásszabadság egyike az Egyezmény értelmében vett „demokratikus társadalom” alapjainak. Habár a vallásszabadság elsősorban egyéni lelkiismereti kérdés, az magában foglalja a személyes vallás „kifejezésre juttatásának” szabadságát is mind egyénileg, mind együttesen a nyilvánosság előtt és azok körében akikkel az egyén ezen hitvallást megosztja. A hitvallás szóban és tettben szoros kapcsolatban áll a vallási meggyőződések létezésével (lásd *Kokkinakis kontra Görögország*, 1993. május 25, 31.§, A sorozat 260 sz.; *Buscarini és Társai kontra San Marino* [GC], 24645/94 sz., 34.§, ECHR 1999-I).

76. A Bíróság nem tartja szükségesnek, hogy *in abstracto* döntsön arról, hogy a vallási közösségek formális nyilvántartásba vétele a 9. cikk alapján védelmet élvező jogokba való beavatkozásnak minősül-e. Emellett azonban hangsúlyozza, hogy az államnak kötelessége, hogy semleges és pártatlan maradjon szabályozó hatalmának gyakorlása folyamán a vallásszabadság területén és különböző vallások, felekezetek és hitvallások irányában (lásd *Metropolitan Church of Bessarabia*, mint fent, 116.§; *Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas*, mint fent, 97.§). Azon tények, amelyek rámutatnak, hogy a hatóságok hatalmuk gyakorlása közben nem maradtak semlegesek ezen a téren ahhoz a következtetéshez kell, hogy vezessenek, hogy az állam beleavatkozott a hívők azon jogába, hogy vallási meggyőződésüket az Egyezmény 9. cikke értelmében kifejezésre juttassák. A Bíróság rámutat, hogy az egészen különleges ügyek kivételével az Egyezményben garantált vallásszabadság jog kizárja az állam mindennemű döntési hatáskörét arra vonatkozóan, hogy egy adott vallásos hit vagy a kifejezésre juttatásának módja törvényes-e vagy sem (lásd *Hasan and Chaush*, mint fent, 77-78.§§). Tulajdonképpen az államnak az a kötelessége, hogy semleges és pártatlan legyen, amint azt a Bíróság ítélezési gyakorlata meghatározza, nem egyeztethető össze az állam bármely olyan hatáskörével, amely lehetővé teszi egy vallásos hit törvényességének mérlegelését (lásd *Metropolitan Church of Bessarabia*, mint fent, 123.§).

77. Ebből a szempontból a 9. cikket az Egyezmény 11. cikkének fényében kell értelmezni, amely védi a gyülekezési szabadságot az indokolatlan állami

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

beavatkozással szemben. A Bíróság itt utal a *Hasan és Chaush* (lásd fenn, 62.§) ügyben hozott döntésére:

„A Bíróság rámutat, hogy a vallási közösségek hagyományosan és általánosságban szervezett formában működnek. Olyan szabályokat követnek, amelyeket követőik gyakran isteni eredetűnek tartanak. A vallási szertartások a hívők számára jelentéssel és transzcendens értékkel bírnak amennyiben azokat a szabályosan erre a célra kijelölt lelkészek tartják. A hívek személye kétségtelenül fontos a közösség minden tagja számára. Ezért a közösség életében való részvétel a vallás megnyilvánulásának minősül, amelyet az Egyezmény 9. cikke véd.

Olyan esetben, amikor egy adott vallási közösség szervezeti felépítése a kérdés, az Egyezmény 9. cikkét az Egyezmény 11 cikkével összhangban kell értelmezni, amely védi az egyesületi életet az indokolatlan állami beavatkozás ellen. Ebből a szempontból nézve a hívők vallásszabadsághoz való joga azt az elvárást is magában foglalja, hogy a közösség háborítatlanul működjön, önkényes állami beavatkozástól mentesen. A vallási közösségek autonóm léte a pluralizmus szempontjából elengedhetetlen a demokratikus társadalmakban és ezért a nagyon is a 9. cikkben biztosított védelem lényegi részét képezi. Ez nemcsak az adott közösség szervezeti felépítését közvetlenül érintő kérdés, hanem az aktív tagok vallásszabadsághoz való jogának gyakorlását is érinti. Ha az Egyezmény 9. cikke nem védené a közösség szervezeti felépítését, az egyén vallásszabadsághoz való joga is sérülhetne minden egyéb vonatkozásban”.

78. A Bíróság újra rámutat arra, hogy a jogi személyiséggel rendelkező szervezet létrehozásának képessége egy közös célért történő együttes fellépés érdekében az egyesülési szabadság egyik alappillére, amely nélkül az egyesülési jognak nem lenne értelme. A Bíróság következetesen kitart azon véleménye mellett, hogy amennyiben valamely nemzeti hatóság megtagadja egy egyénekből álló egyesület jogi személyiségének elismerését, az a kérelmezők egyesületi jogába történő beavatkozásnak minősül (lásd *Gorzelik és Társai kontra Lengyelország* [GC], 44158/98 sz., 52.§ *et passim*, ECHR 2004-I; és *Sidiropoulos és Társai kontra Görögország*, 1998 július 10., 31.§ *et passim*, *Reports of Judgments and Decisions (Jelentés ítéletekről és döntésekről)* 1998-IV). Az államnak jogában áll meggyőződni arról, hogy egy egyesület célja és tevékenységei megfelelnek-e a jogszabályoknak, de ezt csak az Egyezményben meghatározott kötelelességeikkel összhangban tehetik, és azt az Egyezmény intézményei felülvizsgálhatják (lásd *Sidiropoulos*, mint fent, 40. §). Ott ahol egy vallási közösség szervezete érintett, az elismerés megtagadása az Egyezmény 9. cikkében megfogalmazott vallásszabadsághoz fűződő jogba való beavatkozásnak minősül (lásd *Metropolitan Church of Bessarabia*, mint fent, 105.§).

79. Az állam azon jogát, hogy intézményeit és állampolgárait megvédje az olyan egyesületekkel szemben, amelyek kockázatot jelentenek számára, csak ritkán szabad, hogy gyakorolja, mivel az egyesülési jog alóli kivételeket szigorúan kell értelmezni, és csak meggyőző és kényszerítő indokok igazolhatják ennek a szabadságnak a korlátozását. Minden beavatkozást csak „nyomós társadalmi szükséglet” indokolhat, ezért a „szükséges” kategóriája nem felel meg a tágabban értelmezhető „hasznos” illetve „kívánatos” kategóriájának (lásd *Gorzelik*, mint fent, 94-95.§§, további utalásokkal).

80. Amikor a Bíróság részleteiben megvizsgál egy ügyet, feladata nem az,

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

hogy az illetékes nemzeti hatóságok véleményét a sajátjával helyettesítse, hanem az, hogy megvizsgálja azt a döntést, amelyet ezen hatóságok mérlegelési jogkörükben hoztak. Ez nem azt jelenti, hogy a Bíróság véleménye annak a megállapítására korlátozódik, hogy az alperes állam méltányosan, körültekintően és jóhiszeműen élt-e mérlegelési jogkörével, hanem a sérelmezett beavatkozást kell megvizsgálnia a teljes ügy vonatkozásában, hogy megállapíthassa, „arányos volt-e az adott törvényes cél érdekében” és hogy a nemzeti hatóságok által felhozott okok „lényegesek és elegendők” voltak-e. A Bíróságnak ennek folyamán meg kell győződnie arról, hogy a nemzeti hatóságok olyan szabályokat alkalmaztak, amelyek összhangban vannak az Egyezmény által megtestesített elvekkel, valamint hogy döntésüket az idevágó tények elfogadható mérlegelésére alapozták (lásd *United Communist Party of Turkey és Társai kontra Törökország*, 1998. január 30, 47. §, 1998-I Jelentések; és *Partidul Comunistilor (Nepeceristi) és Ungureanu kontra Románia*, 46626/99 sz., 49. §, ECHR 2005-I (kivonatok)).

b. A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre

i. A beavatkozás tényének megállapítása

81. A Bíróság megállapítja, hogy a kérelmező közösségek jogszerűen léteztek és működtek Magyarországon mint az illetékes bíróság által bejegyzett egyházak az 1990. évi egyházügyi törvénynek megfelelően. A 2011. évi egyházügyi törvény egyesültre változtatta minden korábban nyilvántartásba vett egyház státuszát azon elismert egyházak kivételével, amelyeket a 2011. évi egyházügyi törvény mellékletében felsorol. Amennyiben továbbra is egyházként szerettek volna működni, a vallási közösségek kénytelenek voltak az Országgyűléshez folyamodni egyedi elismerésért.

82. A Bíróság két korábbi ügyben (lásd *Moscow Branch of the Salvation Army*, mint fent, 67. §; és *Church of Scientology Moscow kontra Oroszország*, 18147/02 sz., 78. §, 2007. április 5.) úgy döntött, hogy az újra nyilvántartásba vétel megtagadása beavatkozásnak minősült az adott vallási szervezet egyesülési szabadsághoz és vallásszabadsághoz való jogába.

83. A Bíróság véleménye szerint a jelen intézkedés valójában a kérelmezők egyházi státuszuktól való megfosztását jelentette, és a 9. és 11. cikkben megfogalmazott jogaikba való beavatkozásnak minősül. A Bíróságnak tehát meg kell állapítania, hogy a beavatkozás megfelel-e az ezen rendelkezések 2. bekezdésében foglalt követelményeknek, tehát hogy „törvény írta elő”, egy vagy több törvényes cél érdekében történt, valamint hogy „szükséges volt egy demokratikus társadalomban” (lásd, többek között, *Metropolitan Church of Bessarabia*, mint fent, 106. §).

84. Az állam ezen jogát csak ritkán szabad, hogy gyakorolja mivel az egyesülési jog szabálya alóli kivételeket szigorúan kell értelmezni, és csak meggyőző és kényszerítő indokok igazolhatják ezen szabadság korlátozását. Ezzel kapcsolatban a Bíróság utal a *Gorzelik* (mint fent, 94-95. §§) és a *Jehovah's Witnesses of Moscow kontra Oroszország*, (302/02 sz., 100§, 2010. június 10.) ügyekben kinyilvánított álláspontjára. Az alperes Kormány feladata a

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

kényszerítő okok fennállásának bizonyítása (lásd, *mutatis mutandis*, *Vallianatos és Társai kontra Görögország* [GC], 29381/09 sz. és 32684/09 sz., 85. §, ECHR 2013). Ezért tehát a jelen ügyben a Kormány feladata annak bizonyítása, hogy a korábban már elismert egyházak megakadályozása abban, hogy hitük kifejezésre juttatásához, vagyis vallásuk gyakorlásához kapcsolódó státuszukat megtarthassák szükséges volt és törvényes célok érdekében történt.

ii. Törvény írta elő

85. Ebben a kérdésben a felek között nincs vita. A Bíróság meggyőződött arról, hogy a sérelmezett beavatkozást törvény írta elő, konkrétan a 2011. évi egyházügyi törvény.

iii. Törvényes cél

86. A Kormány állítása szerint a vitatott beavatkozás, ha volt ilyen, mások jogainak és szabadságának, valamint a - 9. cikk 2. paragrafusának értelmében vett - közrend védelmének törvényes célja érdekében történt, nevezetesen olyan szervezetek megszüntetésével, amelyek állítólagosan vallási célokat tűztek maguk elé, de valójában csak pénzügyi előnyöket kívántak szerezni. A kérelmezők vitatták ezt a véleményt.

A Bíróság meglátása szerint az adott intézkedés felfogható a rendzavarás és bűn megelőzését szolgáló törvényes célnak a 11. cikk 2. paragrafusa értelmében, elsősorban a csalárd tevékenységek megelőzésével.

iv. Szükséges egy demokratikus társadalomban

α. Mérlegelési jogkör terjedelme

87. Azt illetően, hogy a Kormány a *Kimlya* (loc. cit.) (lásd a fenti 65. bekezdést) ügyben kifejtett elvre támaszkodik, amely szerint a szcientológia vitatott tanításai a nemzeti elbírálás ebben a kérdésben történő elfogadását eredményezték, a Bíróság megjegyzi, hogy az európai konszenzus hiányát az jelezte, hogy több országban a hatóságok eljárást indítottak az adott vallási csoport képviselői ellen. A Bíróság ezeket a megnyilvánulásokat az adott tanítás vallásos természetére vonatkozó valós hivatali vitaként értelmezte. Ebben a konkrét összefüggésben az állam mérlegelési jogköre széles lehet egy vitatott állítólagos vallás tanításainak megítélését illetően.

88. A Bíróság azonban azon a véleményen van, hogy ez a megközelítés nem alkalmazható automatikusan más helyzetekre is, ahol egy adott vallási csoport nem kap egyházként megfelelő jogi elismerést egy vagy több európai jogrendszerben. Csupán a nyilvánvaló konszenzus hiánya nem adhat okot ugyanolyan széles nemzeti mérlegelési jogkör jóváhagyására, különösen, ha inkább elfogadott vallások szervezeti elismerésének keretéről van szó (korábban teljes mértékben elismert egyházakról) mint ellentmondásos tanítások vallásként történő elfogadásáról. Ha a Bíróság nem így gondolná, a nem hagyományos egyházak egy adott országban elveszíthetnék az Egyezményben megfogalmazott védelmet lényegében annak alapján, hogy nem kaptak jogi elismerést egyházként

más országokban. Ez azonban a 9. és 11. cikkben megfogalmazott, a vallások megfelelő szervezeti formáira vonatkozó garanciát nagyrészt illuzórikussá tenné.

89. A Bíróság ezért úgy vélekedik, hogy amellet, hogy az államok rendelkeznek bizonyos mérlegelési jogkörrel ezen a téren, ez nem jelentheti a nemzeti mérlegelés teljes körű elfogadását a vallások és vallási szervezetek tekintetében, és egy adott tagállam vonatkozó törvényi megoldásainak összhangban kell lenniük a Bíróság ítélkezési gyakorlatával, valamint azokat alá kell vetni a Bíróság vizsgálatának.

β. Pozitív kötelezettségek

90. A Bíróság úgy vélekedik, hogy az államnak pozitív kötelessége olyan elismerési rendszert bevezetni, amely a vallási közösségeket hozzásegíti jogi személyiség megszerzéséhez. Ez érvényes megfontolás a vallás és a vallásos tevékenység meghatározásra nézve is. A Bíróság szempontjából ezek a meghatározások közvetlenül kihatnak az egyéni vallásszabadsághoz fűződő jogra is, és korlátozhatják azt amennyiben az adott egyén tevékenységét nem ismerik el vallásosként. Az ENSZ Emberi Jogok Bizottsága szerint (lásd a fenti 39. bekezdést), ezen meghatározások nem érinthetik hátrányosan a nem hagyományos egyházakat, amely véleményt a Bíróság is osztja. Ezzel kapcsolatban a Bíróság felidézi, hogy az ítélkezési gyakorlatában megfogalmazott állami semlegesség és pártatlanság követelménye nem egyeztethető össze egy vallásos hit törvényességének állami mérlegelésével (lásd a *Metropolitan Church of Bessarabia*, mint fent, 118. § és 123. §, és *Hasan és Chaush*, mint fent, 62. §). A jelen ügyben azonban nincs szó a vallásnak, mint olyannak a magyar törvények általi meghatározásáról.

91. A Bíróság úgy vélekedik továbbá, hogy az Egyezmény 11. valamint 9. cikke értelmében a vallási szervezetek nem formálhatnak jogot egy konkrét jogi státuszra. Az Egyezmény 9. és 11. cikke csak azt követeli meg az államtól, hogy a vallási közösségeknek legyen lehetőségük a polgári jog szerint jogi szervezetként jogképességre szert tenni, az viszont nem követelmény, hogy egy adott közjogi státuszt kapjanak.

92. A vallási közösségek jogi státusza közötti különbségek nem tűntethetik fel kedvezőtlen színben azok tagjait a közvélemény előtt, mivel a közvélemény fogékony egy adott vallás és az azt megtestesítő egyház hivatalos állami megítélésére a közéletben. Számos ország hagyományában az egyházként való megnevezés és annak állami elismerése kulcsfontosságú a társadalmi megítélés szempontjából, amely nélkül a vallási közösség gyanús szektának minősülhetne. Más szóval, ha egy vallási közösséget nem ismernek el egyházként, az fokozhatja az adott, gyakran kisebb közösséggel szembeni ellenérzéseket, különösen, ha tanításaik újszerűek vagy szokatlanok.

93. A vallási közösségek jogi státuszának és az abból fakadó, az állammal való együttműködéssel kapcsolatos különbségekkel kapcsolatban (ahol az állam mérlegelési jogköre alapján alkotmányos együttműködési modellt választ) a Bíróság megjegyzi továbbá, hogy ezek a különbségek hatással vannak a közösség

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

szervezetére is, és ennél fogva a vallásgyakorlásra is, mind egyénileg, mind pedig a közösség szempontjából. A vallási egyesületek nem csak egyéni vallási célokat szolgáló eszközök. Alapjában véve olyan környezetet teremtenek, amelyben ez egyéni önmeghatározás kibontakozhat, és amely a társadalom pluralizmusát szolgálja. A hívők egyesülési szabadságának védelme lehetővé teszi az egyének számára, hogy közös döntések segítségével közös hitük által diktált közös terveket hajtsanak végre.

94. A Bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül azt a kockázatot, hogy egy adott vallási csoport tagja megtűrtnek de nem elfogadottnak érzi magát, amennyiben az állam nem ismeri el és nem támogatja az adott vallási szervezetet, amíg másokat igen. Ez azért van így, mert egy adott vallás saját tanai által meghatározott közös gyakorlása kulcsfontosságú lehet a vallásszabadság jogának akadálytalan gyakorlása szempontjából. A Bíróság szemszögéből az olyan helyzet, amelyet az alacsonyabbrendűség fent leírt érzése határoz meg, a vallás kifejezésre juttatására vonatkozó szabadságnak ellentmond.

γ. A kérelmező vallási közösségek egyházi státuszától való megfosztása
(nyilvántartásból való törlése)

95. A Bíróság megjegyzi, hogy a 2011. évi egyházügyi törvény bevezetésének azonnali hatása az volt, hogy a kérelmező szervezetek, amelyek korábban teljes jogú egyházak voltak, előjogokkal bírtak, támogatást és adományokat kaphattak elvesztették státuszukat, és legjobb esetben egyesületté váltak, és ilyen formában többnyire nem élhettek ezen lehetőségekkel. Az igaz, hogy az Alkotmánybíróság ezt követő döntése névlegesen megszüntette ezt a beavatkozást és a Kormány beadványa szerint ez teljes mértékben orvosolta az állítólagos sérelmet, a kérelmezők viszont úgy érveltek, hogy korábbi státuszukat nem tudták teljes mértékben visszanyerni.

96. A kérelmező közösségek státuszuktól való tényleges megfosztása tényének mérlegelésekor fontos azt figyelembe venni, hogy ezen közösségeket a magyar hatóságok korábban már elismerték egyházként egy olyan törvény alapján, amely akkor volt hatályban, amikor Magyarország csatlakozott az Egyezményhez, és amely hatályban maradt a 2011. évi egyházügyi törvény életbelépéséig.

A Bíróság megjegyzi továbbá, a Kormány jogos aggodalmának elismerése mellett a korábban Magyarországon létező egyházak magas számára vonatkozóan (lásd a fenti 62. bekezdést), hogy a Kormány nem bizonyította azt, hogy a hatóságok által észlelt probléma kevésbé drasztikus megoldásai – mint például a bírósági ellenőrzés vagy a visszaéléseket bizonyítottan elkövető egyházak feloszlata – nem voltak elérhetőek.

97. A Bíróság nem tehet mást, mint hogy rámutat, hogy a vitatott törvény eredménye az volt, hogy létező és működő egyházakat fosztott meg jogi kereteiktől, néhány esetben messzemenő anyagi és erkölcsi következményekkel.

δ. A kérelmező közösségek újra nyilvántartásba vételének lehetősége

98. A Bíróság megjegyzi, hogy a jelenleg érvényben levő jogszabályok alapján Magyarországon jelenleg kétszintű egyházi elismerési rendszer van érvényben. Több egyház, az úgynevezett bevett egyházak, teljes egyházi státusszal rendelkeznek, amely alapján jogot tarthatnak előjogokra, támogatásokra és adóból származó adományokra. A fennmaradó vallási egyesületek, habár 2013 óta szabadon használhatják az „egyház” elnevezést, sokkal kevésbé kedvezményezett helyzetben vannak, és csak kevés esélyük van arra, hogy a jelenlegi kategóriából a bevett egyházak kategóriájába léphessenek. A jelen ügy kérelmezői, amelyek korábban teljes jogú egyházak voltak, jelenleg a második csoportba tartoznak, lényegesen kevesebb joggal és anyagi lehetőséggel rendelkeznek hitük kifejezésre juttatására korábbi státuszukhoz, illetve a jelenlegi bevett egyházakhoz képest.

99. A Bíróság figyelembe veszi a Kormány érvelését, amely egyrészt a kategóriák közötti átmenet megvalósíthatóságára másrészt az átmenet feltételeinek ésszerűségére összpontosít, különösképpen a huzamosabb idejű működésre és a minimális tagságra, amely objektív kritériumok, valamint a nemzetbiztonsági kockázat hiányára, amely felől végső soron az Országgyűlés határoz.

100. Ami az egyházként történő elismerés kétszintű rendszerét illeti, a Bíróság megállapítja, hogy egy ilyen rendszer kialakítása, mint olyan, az állam mérlegelési jogkörébe eshet (lásd *Sindicatul "Păstorul cel Bun" kontra Románia* [GC], 2330/09 sz., 138. §, ECHR 2013 (kivonatok)). Mindazonáltal ezek a rendszerek általában az ezt fenntartó országok történelmi-alkotmányos hagyományaiba tartoznak, és egy állam-egyházi rendszer megfelelhet az Egyezmény 9. cikkének, különösen, ha ez a rendszer már azelőtt is hatályban volt, hogy az adott állam ratifikálta volna az Egyezményt (lásd *Darby kontra Svédország*, 11581/85 sz., A Bizottság jelentése, 1989. május 9., 45. §, A sorozat 187. sz.).

A Bíróság például elfogadta azt, hogy az állami költségvetésből állami egyháznak nyújtott kiegészítő támogatás nem szegte meg az Egyezményt többek között amiatt, mert az állami egyház alkalmazottai köztisztviselők voltak az annak megfelelő jogokkal és kötelességekkel, általában véve a lakossággal és nemcsak a gyülekezeti tagsággal szemben (lásd *Asatrúarfélagið kontra Izland* (dec.), 22897/08 sz., 34. §, 2012. szeptember 18.). Általában véve a Bíróság hozzáteszi, hogy bár az egyházak finanszírozása, valamint a számukra juttatott egyéb anyagi és pénzügyi juttatások nem mondanak ellent az Egyezménynek, ezek nem lehetnek hátrányosan megkülönböztető jellegűek vagy túlzottak, tehát egyértelműen aránytalanok azzal összemérve, amit egy adott társadalomban hasonló feladatokért más szervezetek kapnak.

101. A jelen esetben azonban a Bíróság úgy találja, hogy a Kormány nem tárt elő semmilyen meggyőző érvet azt bizonyítandó, hogy a 2011. évi egyházügyi törvény hatályos mellékletében felsorolt bevett egyházak teljes mértékben tükrözik a magyar történelmi hagyományokat, abban a tekintetben, hogy közöttük nem találhatóak meg a kérelmező vallási közösségek, valamint úgy értelmezhető,

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

hogy az az 1895-ös helyzetre tekint vissza (lásd az illetékes országgyűlési bizottság vonatkozó ülésének jegyzőkönyvéből vett szemelvényt a fenti 37. bekezdésben), figyelmen kívül hagyva az azt követő történelmi változásokat.

102. A Bíróság megjegyzi, hogy az Országgyűlés, amely kifejezetten politikai szervezet, felelős a bevett egyházak elismeréséért, és kétharmados többséggel hozhat döntést ebben a kérdésben. A Velencei Bizottság észrevételezte, hogy szükséges szavazatok nyilvánvalóan a választások eredményétől függenek (lásd a fenti 40. bekezdés, 76. pontját). Ennélfogva az egyházak elismerése vagy annak megtagadása politikai eseményekhez vagy helyzetekhez köthető. Ez a rendszer természeténél fogva figyelmen kívül hagyja a semlegesség követelményét, és magában rejti az önkényesség kockázatát. Egy olyan helyzet, amelyben a vallási közösségek kénytelenek politikai pártok kegyeit keresni támogató szavazatuk elnyerése érdekében nem egyeztethető össze azzal a követelménnyel, hogy az állam legyen semleges ezen a téren.

103. A Bíróság rámutat arra, hogy a kérelmező vallási közösségektől nem várható el ésszerűen az, hogy egy olyan eljárásnak vessék alá magukat, amely nem garantálja az objektív mérlegelést egy nem politikai szervezet által lefolytatott tisztességes eljárásban. Ebből következik, hogy az a tény, hogy nem folyamodtak ehhez a jogi úthoz, nem járhat azzal a következménnyel, hogy kérelmeik elfogadhatatlannak minősülnek a hazai jogorvoslati eljárások ki nem merítése miatt, különösen, ha az egyes kérelmezők ténylegesen nem tudták teljesíteni a fennállásra és a tagság számára vonatkozó követelményeket.

A Kormány ehhez kapcsolódó ellenvetését (lásd a fenti 49. bekezdést) amely a hazai jogorvoslati eljárások ki nem merítésére hivatkozik a Bíróság elutasítja.

104. Amellett, hogy az újra nyilvántartásba vétel politikai elfogultságnak adhat teret, a Bíróság úgy találja, hogy a nyilvántartásba vétel megtagadása azon az alapon, hogy a vallás alapvető elveiről nem nyújtottak be tájékoztatást, az ügy sajátos körülményeire tekintettel indokolt lehet, mivel meg kell győződni arról, hogy a nyilvántartásba vételért folyamodó vallásfelekezeti veszélyt jelent-e a demokratikus társadalomra (lásd *Cármuirea Spirituala a Musulmanilor din Republica Moldova kontra Moldova* (dec.), 12282/02 sz., 2005. június 14.). A jelen esetben azonban a Bíróság megjegyzi, hogy a Kormány nem indokolta meg a már aktívan tevékenykedő egyházak újra átvizsgálásának követelményét a társadalmi veszélyesség szempontjából, nem is szólva tanításaik tartalmának vizsgálatáról, amelyet hallgatólagosan a 2011. évi egyházügyi törvény megkövetel (lásd a módosított 14. cikket a fenti 29. és 32. bekezdésben). A Kormány továbbá a kérelmező szervezetek által jelentett valós veszély egyetlen elemét sem mutatta be (vö. *Church of Scientology Moscow*, mint fent, 93. §). A Bíróság megjegyzi, hogy a lényeges időpontig a kérelmezők több éve jogszerűen működtek Magyarországon, mint vallási közösségek. A Bíróság előtt nincs olyan bizonyíték arra vonatkozóan, hogy ezen idő alatt a hatóságok bármilyen, a kérelmezők fennállására vonatkozó eljárást kezdeményeztek volna, különösen azon az alapon, hogy törvényellenesen működnek vagy visszaélést követtek volna el. Ezért az újra nyilvántartásba vételt megkövetelő indokoknak különösen

nyomósnak és kényszerítőnek kellett volna lenniük (lásd *Church of Scientology Moscow*, mint fent, 96. §; és *Moscow Branch of The Salvation Army*, mint fent, 96. §). A jelen esetben a magyar hatóságok nem hoztak fel ilyen indokokat.

105. Azonban még akkor is, ha feltételezzük, hogy mégis léteztek ilyen nyomós és kényszerítő indokok, a Bíróság kénytelen azt a következtetést levonni, hogy a kérelmező vallási csoportok nem kaptak tisztességes lehetőséget arra, hogy az elismerés általuk kívánt szintjét megszerezzék (lásd *Relionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas*, mint fent, 92. §), különös tekintettel az eljárás politikai színezetére.

ε. A kérelmező közösségek lehetősége arra, hogy lényeges előnyöket élvezzenek vallásuk kifejezésre juttatása és abban az állammal való együttműködés kapcsán

106. A Bíróság rámutat, hogy a 9. cikk szerint a vallási meggyőződés vagy hit kifejezésre juttatásának a szabadsága nem jogosítja fel a kérelmező egyesületeket vagy tagjaikat arra, hogy kiegészítő finanszírozást kapjanak az állami költségvetésből (lásd *Asatrúarfélagið*, mint fent, 31.§), de azok a támogatások amelyek különböző vallási közösségeknek – és így közvetve különböző vallásoknak – különféle módon járnak, a legszigorúbb ellenőrzést követelik meg (lásd, *mutatis mutandis*, *Gorzelik*, mint fent, 95. §).

107. A Bíróság már elismerte, hogy a különböző vallás közösségek által megszerzett előjogok, különösen, ami az adózást illeti, segít vallási céljaik megvalósításában (lásd *Association Les Témoins de Jéhovah kontra Franciaország*, 8916/05 sz., 49. §, 52-53. §§, 2011. június 30.), és emiatt az Egyezmény 9. cikke alapján az állami hatóságok kötelesek semlegesek maradni (lásd *Relionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas és Társai kontra Ausztria*, mint fent, 92. §) ezen források elosztása és az előjogok biztosítása során. Olyan esetekben, ahol az állam a 9. és 11. cikkben megfogalmazott vélelmezett pozitív kötelezettsége teljesítése érdekében az állam önként támogatásra vonatkozó jogot és egyéb előnyöket biztosít vallási szervezeteknek – amely jogok ekképp az Egyezmény fent említett cikkeinek szélesebb hatókörébe tartoznak – ezen előnyök odaítélése során nem alkalmazhat diszkriminatív eszközöket (lásd, *mutatis mutandis*, *E.B. kontra Franciaország* [GC], 43546/02 sz., 48-49. §§, 2008. január 22.; *Savez crkava "Rijec zivota" és Társai kontra Horvátország*, 7798/08 sz., 58. § 2010. december 9.). Hasonlóképpen, ha az állam úgy dönt, hogy csökkent vagy megvon bizonyos vallási szervezeteknek járó előnyöket, ennek az intézkedésnek is hátrányos megkülönböztetéstől mentesnek kell lennie.

108. A Bíróság álláspontja szerint az államok jelentős szabadságot élveznek a különböző vallási közösségekkel való együttműködési formák tekintetében, különösen mivel a vallási közösségek nagymértékben különböznek egymástól felépítésük, tagjaik száma és tanításukból fakadó tevékenységüket illetően. Ez különösen vonatkozik azon partnerek kiválasztására, amelyekkel az állam együttműködni szándékozik bizonyos tevékenységeket illetően. Az állam fent említett előjoga különösen fontos a vallási közösségek által végzett azon

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

közösségi és társadalmi feladatok kapcsán, amelyek nem kapcsolódnak közvetlenül a lelki élethez (tehát például amelyek nem kapcsolódnak a vallási kötelezettségekből adódó karitatív feladatokhoz). Ezen a téren az államnak van egy bizonyos mérlegelési jogköre a vallási közösségekkel való együttműködésének meghatározásában. Itt a Bíróság rá kíván mutatni a magyar állami és egyházi kapcsolatok sajátos mibenlétére, különösen arra, hogy 1945 után a magyar egyházak jogait megnyirbálták (lásd a fenti 33 bekezdésben idézett két Bevezetést).

109. Az állam, amikor közcélú feladatainak kihelyezésekor partnert választ a vallási közösségek közül, nem járhat el diszkriminatív módon. Az állam semlegessége megköveteli, hogy amennyiben az állam vallási közösségekkel kíván együttműködni, partnereit ellenőrizhető kritériumok alapján válassza meg, például anyagi lehetőségeik alapján. Az elismerés, együttműködés és a támogatás terén az állam által tett különbségek nem hozhatnak létre olyan helyzetet, amelyben egy adott vallási közösség tagjai másodrendű állampolgárnak érzik magukat vallási okokból, amiatt hogy az állam kevesebb jóindulattal tekint rájuk.

110. A Bíróság megjegyzi, hogy a magyar jog szerint a bevett egyházak kedvezményes elbánásban részesülnek, különösen, ami az adózást és a támogatásokat illeti (lásd a fenti 20 cikket a 32. és a 33. bekezdésben). A bevett egyházak által élvezett előnyök jelentősek és segítséget nyújtanak nekik abban, hogy vallási céljaikat különleges szervezeti formájuknak köszönhetően megvalósíthassák.

111. A Bíróság értelmezésében az államok egyházakkal kapcsolatos viszonyának szabályozása megengedi azt, hogy az ilyen előnyöket a törvényhozás erejével módosítsák. Ez a mozgástér azonban nem mehet az államtól ezen a téren megkövetelt semlegesség és pártatlanság rovására.

A jelen esetben a kedvezmények megvonása (amely az egyházi státusz megvonásának, majd később a bevett egyházi státusz megtagadásának következménye) csak bizonyos felekezetre érintett, amelyekbe a kérelmezők is beletartoztak. Az igaz, hogy a kérelmező közösségek látszólag nem felelnek meg a jogalkotó által meghatározott együttes követelményeknek, konkrétan a minimális tagszámot és a huzamosabb idejű működést illetően. Ezek a feltételek kétségtelenül kedvezőtlen helyzetbe hozták a kérelmezőket, amelyek között vannak nemrégiben alapított és/vagy kis közösségek, és ez ellentmond a semlegesség és pártatlanság követelményének. Ami a vallási csoportok működésének hosszát illeti, a Bíróság elfogadja, hogy az újonnan alapított és ismeretlen vallási csoportok esetében egy ésszerűen meghatározott idejű működés előírása szükséges lehet. Ugyanez azonban nemigen indokolt olyan csoportok esetében, amelyek akkor jöttek létre, amikor a hitélet a kommunizmus végét követően felszabadult, és amely csoportok mostanra már ismertek az illetékes hatóságok számára, és amelyek éppen csak, hogy lecsúsztak a működés hosszára vonatkozó követelménynek való megfelelésről. Ezzel kapcsolatban a Bíróság felhívja a figyelmet a Velencei Bizottság véleményére, amely megjegyzi, hogy a vonatkozó időszakok túl hosszúak (lásd a fenti 40. bekezdést).

112. A Bíróság nem látja annak jelét, hogy a kérelmezők vallásuk gyakorlásában jogi személyként, tehát egyesületként, akadályozva lennének mivel az formális autonómiát biztosít számukra az államtól. Ugyanakkor a jelenlegi jogszabály szerint a vallási egyesületek nem folytathatnak bizonyos, csak az egyházak számára elérhető vallási tevékenységeket, amely a Bíróság megítélésében közös vallásszabadságra vonatkozó jogukra kihat. A Bíróság ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy 6/2013. (III. 1.) sz. döntésében az Alkotmánybíróság meghatározta a csak az egyházaknak járó nyolc előjogot tartalmazó, nem teljes listát (lásd a döntés 158-167 pontjait a fenti 34. bekezdésben). Elsősorban csak a bevett egyházak kaphatják meg a hívők által jövedelemadójukból felajánlott egy százalékot és az ahhoz tartozó állami támogatást. Ezek az összegek a hitéleti tevékenység finanszírozását szolgálják. Ennek alapján a Bíróság megállapítja, hogy az ilyen különbségtétel nem elégíti ki az állami semlegesség és pártatlanság követelményét és a megkülönböztető elbánás nélkülöz minden objektív alapot. Az effajta diszkrimináció a kisebb vallási közösségek hívőit sújtja objektív és alátámasztható ok nélkül.

113. Ezzel kapcsolatban a Bíróság szeretné hozzáfűzni, hogy amennyiben a 9. és 11. cikkel összhangban az állam jogszerűen olyan rendszer mellett dönt, amelyben az állam alkotmányos kötelessége egy adott vallás követése (lásd *Darby*, mint fent), mint ahogy arra példa néhány európai ország, és csak néhány vallási szervezetnek adományoz állami juttatást, míg másoknak nem, a törvény által előírt közcélok előmozdítása érdekében, ezt a közcélokhoz kapcsolódó ésszerű feltételrendszer alapján kell tennie (lásd például *Asatrúarfélagiö*, mint fent).

114. A fenti megfontolások alapján a Bíróság szükségtelennek tartja megvizsgálni az esetleges diszkrimináció meglétét a temetők működtetése, vallásos kiadványok, a kegytárgyak előállítására és értékesítése kapcsán, amelyek a vallásos gyakorlattal gyakran összefüggenek, illetve a vallásos oktatást, a foglalkoztatást vagy az állammal közcélú tevékenységekben való együttműködés lehetőségét érintő különbségeket.

ζ. Konklúzió

115. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy azzal, hogy a kérelmezőket teljes mértékben megfosztották egyházi státuszuktól kevésbé szigorú intézkedések igénybevétele helyett, azzal, hogy egy politika által befolyásolt újra nyilvántartásba vételi eljárást vezettek be, amelynek indokoltsága önmagában is kétségeket ébreszt, és végül azáltal, hogy a kérelmezők a bevett egyházakhoz képest eltérő bánásmódban részesültek, nemcsak az együttműködés terén, hanem a hitélet célját szolgáló juttatásokat illetően is, a hatóságok nem tettek eleget a semlegesség követelményének a kérelmező közösségek vonatkozásában. Ezen számos elem összessége alapján a Bíróság megállapítja, hogy a vitatott intézkedés nem felelt meg a „nyomós társadalmi szükséglet” követelményének.

Következésképp az intézkedés **sértette** az Egyezmény 11. cikkét a 9. cikkel összefüggésben.

III. AZ EGYEZMÉNY A 9. ÉS A 11. CIKKEL EGYÜTT OLVASOTT 14. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

116. A kérelmezők további panasszal éltek az Egyezmény 9. és 11. cikkével együtt olvasott 14. cikke alapján arra vonatkozóan, hogy vallási kisebbségként megkülönböztetés érte őket.

A 14. cikk az alábbiakat mondja ki:

„A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.”

117. A Bíróság ismételten rámutat, hogy a 14. cikk önmagában nem alkalmazható, de fontos szerepet játszik az Egyezmény és a Kiegészítő jegyzőkönyvek egyéb rendelkezésinek kiegészítésében mivel a hasonló helyzetben levő egyéneknek védelmet biztosít az Egyezmény más rendelkezéseiben meghatározott jogok gyakorlását érintő hátrányos megkülönböztetés ellen. Amennyiben az Egyezmény vagy annak Kiegészítő jegyzőkönyvei valamely önálló cikkére történik hivatkozás mind önmagában mind pedig a 14. cikkel együtt, és az önálló cikk alapján külön jogsértés került megállapításra, általában nincs szükség arra, hogy a Bíróság az ügyet a 14. cikk alapján is megvizsgálja, hacsak nem képezi az adott jog gyakorlására vonatkozó egyértelmű egyenlőtlen elbánás az ügy alapvető aspektusát (lásd *Chassagnou és Társai kontra Franciaország* [GC], 25088/94 sz., 28331/95 sz. és 28443/95 sz., 89. §, ECHR 1999-III; *Dudgeon kontra az Egyesült Királyság*, 1981. október 22., 67. §, A Sorozat 45. sz.).

118. A jelen ügy körülményeire tekintettel a Bíróság úgy véli, hogy a kérelmezők által sérelmezett egyenlőtlen bánásmódot megfelelőképpen számításba vette a fenti mérlegelésében, amely alapján megállapította az Egyezmény önálló rendelkezéseinek sérelmét (lásd mindenekelőtt a fenti 115. bekezdést). Ebből következik, hogy – amellet, hogy ez a panasz is elfogadható – nincs ok arra, hogy ugyanazon körülményeket az Egyezmény 14. cikke alapján is megvizsgáljuk (lásd *Metropolitan Church of Bessarabia*, mint fent, 134. §; *Church of Scientology Moscow*, mint fent, 101. §).

IV. AZ 1. SZ. KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV 1. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE ÖNÁLLÓAN ÉS AZ EGYEZMÉNY 14 CIKKÉVEL EGYÜTT OLVASVA

119. A 70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12 és 41463/12 sz. kérelmekben a kérelmezők továbbá az 1 sz. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján, mind önmagában véve, mind pedig az Egyezmény 14. cikkével együtt olvasva, az elvesztett egyházi státuszuk miatt elvesztett állami támogatást sérelmezték.

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

az 1 sz. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke kimondja:

„Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

Az előző bekezdésben foglaltak nem korlátozzák az államok jogát olyan törvények alkalmazásában, melyeket szükségesnek ítélnék ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák, illetőleg az adók, más közterhek vagy bírságok megfizetését biztosítsák.” ...

120. A Kormány vitatta ezt az érvelést.

121. A Bíróság értelmezésében az egyházaknak járó állami támogatás kérdése nagyrészt azonos az Egyezmény 9. és 11. cikke alapján megvizsgált kérdésekkel. A kérelmező egyesületektől megtagadott előjogokat megfelelő módon figyelembe vettük abban a viszonylatban (lásd a fenti 106 és 115 bekezdéseket), annál is inkább mivel a kérelmezők által ezen cikkel kapcsolatban felhozott pénzügyi sérelmek nem különböznek a 41. cikk kapcsán benyújtott, az Egyezmény 9. és 11. cikkére vonatkozó igényeiktől. Ebből következik, hogy – amellett, hogy ezek a panaszok is elfogadhatóak – nincs ok arra, hogy ugyanazon tényeket az 1 sz. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján, önmagában véve vagy pedig az Egyezmény 14. cikkével együtt olvasva külön megvizsgáljuk.

V. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. ALPONTJÁNAK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

122. A kérelmezők sérelmezték, hogy a státuszuktól való megfosztás során illetve az egyházként újra nyilvántartásba vétel során alkalmazott eljárás nem volt tisztességes, ami sérti az Egyezmény 6. cikkének 1. alpontját.

Az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdése kimondja:

„Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét ... bíróság tisztességesen ... tárgyalja ... polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában ...”

123. A Bíróság azon a véleményen van, hogy az Egyezmény 9. és 11. cikkével kapcsolatos megállapításainak fényében (lásd a fenti 115. bekezdést), nem szükséges ennek a panasznak sem az elfogadhatóságát, sem pedig a megalapozottságát külön megvizsgálni.

VI. AZ EGYEZMÉNY EGYÉB ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

124. A kérelmezők sérelmezték továbbá, hogy az Egyezmény 13. cikke rendelkezéseit megszegve nem állt rendelkezésükre tényleges jogorvoslat a fent említett jogszabállyal szemben.

A Bíróság ismételten felhívja a figyelmet arra, hogy a 13. cikk nem garantálja az Aláíró Állam törvényeinek nemzeti hatóság előtti vitatását lehetővé tevő jogorvoslatot azon az alapon, hogy az nem felel meg az Egyezménynek (lásd, többek között, *Vallianatos*, mint fent, 94. §; *Roche kontra az Egyesült Királyság*

[GC], 32555/96 sz., 137. §, ECHR 2005-X; *Paksas kontra Litvánia* [GC], 34932/04 sz., 114. §, ECHR 2011). A jelen esetben a kérelmezőknek a 13. cikk alapján felhozott panaszja ellentmond ennek az elvnek. Ebből következik, hogy ez a panasz nyilvánvalóan megalapozatlan, és mint ilyen, elfogadhatatlan az Egyezmény 35. cikke 3. (a) és 4. bekezdése alapján.

VII. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZHATÓSÁGA

125. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – tisztességes elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

126. A kérelmezők anyagi kártérítés gyanánt az alábbi összegeket követelték:

(i) a 23611/12 sz. kérelem vonatkozásában: *Evangéliumi Szolnoki Gyülekezet Egyház* – 33 579 732 magyar forint (HUF) (kb. 111 900 euró (EUR)); Soós úr - havi 159 080 HUF (530 EUR) 2012. február 29-től a Bíróság döntéséig,

(ii) a 26998/12 sz. kérelem vonatkozásában: *Budapesti Autonóm Gyülekezet* - 27 225 032 HUF (90 750 EUR); Görbicz úr - havi 160 000 HUF (530 EUR) 2012. június 1-től a Bíróság döntéséig,

(iii) a 41150/12 sz. kérelem vonatkozásában: *Szim Salom Egyház* - 96 965 719 HUF (323 200 EUR),

(iv) a 41155/12 sz. kérelem vonatkozásában: *Magyar Reform Zsidó Hitközségek Szövetsége Egyház* - 50 653 431 HUF (168 850 EUR),

(v) a 54977/12 sz. kérelem vonatkozásában: *Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség* – 1 461 192 932 HUF (4 710 000 EUR),

(vi) a 41553/12 sz. kérelem vonatkozásában:

- *ANKH Az Örök Élet Egyháza* – 2 491 432 HUF (8 300 EUR),

- *Árpád Rendjének Jogalapja Tradicionális Egyház* – 3 415 725 HUF (11 400 EUR),

- *Dharmaling Magyarország Buddhista Egyház* – 10 261 637 HUF (34 200 EUR),

- *Fény Gyermekei Magyar Esszénus Egyház* – 8 855 523 HUF (29 500 EUR),

- *Mantra Magyarországi Buddhista Egyháza* – 18 203 096 HUF (60 700 EUR),

- *Szangye Menlai Gedün, a Gyógyító Buddha Közössége Egyház* – 2 099 453 HUF (7,000 EUR),

- *Univerzum Egyháza* – 5 665 877 HUF (18,900),

- *Usui Szellemi Iskola Közösség Egyház* – 114 822 096 HUF (382 750 EUR),

- *Út és Erény Közössége Egyház* – 4 937 194 474 HUF (16 457 300 EUR)

Ezek az összegek állítólagosan alapjában véve megfelelnek a vitatott törvény miatt különböző módon be nem folyt illetve a jövőben be nem folyó adóból származó adományoknak és állami támogatásoknak. Soós és Görbicz úr esetében az elvesztett lelkesi fizetésükre vonatkoznak a igényeik.

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

127. A kérelmezők nem anyagi kártérítés gyanánt az alábbi összegeket követelték:

(i) Magyar Keresztény Mennonita Egyház (70945/11 sz.), Evangéliumi Szolnoki Gyülekezet Egyház (23611/12 sz.), Budapesti Autonóm Gyülekezet (26998/12 sz.), Szim Salom Egyház (41150/12 sz.), Magyar Reform Zsidó Hitközségek Szövetsége Egyház (41155/12 sz.) és a Magyarországi Biblia Szóló Egyház (56581/12 sz.): egyenként 70 000 EUR,

(ii) Izsák-Bács úr (70945/11 sz.), Soós úr (23611/12 sz.), Görbicz úr (26998/12 sz.), Guba úr (41150/12 sz.) és Bruck asszony (41155/12 sz.): egyenként 30 000 EUR;

(iii) a 41553/12 sz. kérelem kapcsán: 100 000 EUR minden kérelmező részére.

128. A Bírósággal kapcsolatos költségekkel és kiadásokkal kapcsolatban a kérelmezők az alábbi összegekre tartottak igényt:

(i) a 70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12 és 56581/12 sz. kérelmekkel kapcsolatban, a kérelmezők közösen 41 910 EUR összeget kértek amely 165 óra számlázható ügyvédi munka költségének felel meg 200 EUR + ÁFA óradíjjal számolva;

(ii) a 54977/12 sz. kérelem kapcsán a kérelmező 5 250 EUR összeget követelt, amely 35 óra számlázható ügyvédi munka költségének felel meg 150 EUR + ÁFA óradíjjal számolva;

(iii) a 41553/12 sz. kérelem kapcsán a kérelmezők közösen 18 000 EUR összeget követeltek amely 120 számlázható ügyvédi munka költségének felel meg felel 150 EUR + ÁFA óradíjjal számolva.

129. A Kormány az igényeket túlzottnak tartotta.

130. A Bíróság megítélése szerint Izsák-Bács úr (no. 70945/11), Soós úr (23611/12 sz.), Görbicz úr (26998/12 sz.), Guba úr (41150/12 sz.) és Bruck asszony (41155/12 sz.) nem anyagi kártérítésre vonatkozó igénye esetében a jogsértés megállapítása elegendő és méltányos elégtétel.

131. A Bíróság véleménye szerint továbbá a 41. cikk alkalmazhatóságának fennmaradó kérdései még nem értek meg a döntésre, különösen a kérelmezők által elvesztettnek mondott anyagi előnyök összetett voltára való tekintettel. Ennélfogva a kérdést fel kell függeszteni kellően figyelembe véve az alperes állam és a kérelmező esetleges megegyezésének lehetőségét (a Bíróság Szabályzata 75 cikke 1. és 4. bekezdése).

132. Ennek megfelelően a Bíróság fenntartja ezt a kérdést és felkéri a Kormányt és a kérelmezőket, hogy az Egyezmény 44. cikke 2. bekezdése alapján az ítélet jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül tájékoztassák a Bíróságot az általuk esetlegesen megkötött megállapodásról.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. A kérelmeket *összevonja*,
2. A 41463/12 sz. kérelmet egyhangúlag elfogadhatatlannak *minősíti*,
3. *Összevonja* a Kormány ellenvetését a hazai jogorvoslati lehetőségek kimerítésére vonatkozóan az ügy érdemi részével, és azt egyhangúlag elutasítja,
4. Egyhangúlag *kijelenti*, hogy az Egyezmény 11. cikkére a 9. cikkel összefüggésben alapozott, fennmaradó kérelmezői panaszok elfogadhatóak önállóan, illetve a 14. cikkel együtt olvasva, csakúgy, mint az Első Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkére alapozott panaszok önállóan, illetve a 14. cikkel együtt olvasva,
5. Egyhangúlag *kijelenti*, hogy az Egyezmény 13. cikkének értelmében fennmaradó kérelmezői panaszok elfogadhatatlanok,
6. *Kijelenti*, 5-2 szavazati arányban, hogy a 11. cikk rendelkezései sérelmet szenvedtek az Egyezmény 9. cikkével összefüggésben;
7. *Megállapítja*, 5-2 szavazati arányban, hogy nincs szükség a panaszok külön vizsgálatára a 14. cikk alapján az Egyezmény 9. és 11. cikkével együttes olvasatban
8. *Megállapítja*, 6-1 szavazati arányban, hogy nincs szükség a panaszok külön vizsgálatára az 1. sz. Kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének önálló, illetve az Egyezmény 14. cikkével együttes olvasatában;
9. *Megállapítja*, 5-2 szavazati arányban, hogy nincs szükség a panaszok külön vizsgálatára az elfogadhatóság, illetve az érdem szempontjából az Egyezmény 6. cikke 1. bekezdése alapján;
10. *Megállapítja*, 5-2 szavazati arányban, hogy a jogsértés megállapítása megfelelő és tisztességes elégtételt jelent Izsák-Bács úr (70945/11 sz.), Soós úr (23611/12 sz.), Görbicz úr (26998/12 sz.), Guba úr (41150/12 sz.) és Bruck asszony (41155/12 sz.) nem-anyagi igényeire vonatkozóan,
11. *Megállapítja*, 5-2 szavazati arányban, hogy a 41. cikk alkalmazhatóságának fennmaradó kérdései még nem értek meg a döntésre, és ezért,
 - (a) *fenntartja* a vonatkozó kérdéseket;
 - (b) *felkéri* a Kormányt és a kérelmezőket, hogy az Egyezmény 44. cikke 2. bekezdése alapján az ítélet jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül tájékoztassák a Bíróságot az általuk esetlegesen megkötött

A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG
(ÉRDEMI) ÍTÉLET

megállapodásról,

- (c) *fenntartja* a további eljárást és a Kamara Elnökének adja át a jogot hogy azt orvosolja ha szükséges.

Készült angol nyelven, és írásban közzétételre került 2014. április 8-án a Bíróság Szabályzatának 77. cikke 2. és 3. bekezdése alapján.

Stanley Naismith
Hivatalvezető

Guido Raimondi
Elnök

Az Egyezmény 45. cikke 2. alpontjának és a Bíróság Szabályzata 77. cikke 2. bekezdése alapján Spano bíró különvéleménye, amelyhez Raimondi bíró csatlakozott, csatolásra került ehhez az ítélethez.

G.R.A.
S.H.N.

SPANO BÍRÓ KÜLÖNVÉLEMÉNYE AMELYHEZ RAIMONDI BÍRÓ IS CSATLAKOZOTT

52 A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG -
KÜLÖNVÉLEMÉNY

I.

1. Az ügy bonyolultnak tetsző tárgyi aspektusának kibontása után annak fő elemei lényegében az alábbiak.

2. A kommunizmus alatt a magyarországi vallási szervezeteket megfosztották tulajdonuktól a vallásgyakorlásra vonatkozó kommunista politikai elvek szerint. A kommunizmus bukását követően 1989-ben az állam úgy döntött, hogy támogatásban részesíti az egyházakat kárpótlásként a korábban elkobzott vagyonukért és széleskörű együttműködésre lép néhány elfogadott egyházzal. Emellett az 1990. magyar egyházügyi törvény rugalmas nyilvántartásba vételi követelményeket vezetett be az újonnan alapított egyházakra vonatkozóan. A törvény alapján nyilvántartásba vett egyházak anyagi juttatást kaptak az állami költségvetésből közvetlen adóbevételek és egyéb közvetett költségvetési forrásokból.

3. Az 1990. évi egyházügyi törvény által bevezetett rugalmas nyilvántartásba vétel és az állam és az egyházak közötti együttműködési rendszer hatalmas egyesületi hitéleti tevékenységet indított be. 2011-re már 406 vallási szervezet volt bejegyezve Magyarországon, amelyek többségét közvetve vagy közvetlenül részben az állam finanszírozta.

4. Válaszképp erre a helyzetre, a Kormány meghozta a 2011. évi egyházügyi törvényt, amely tulajdonképpen véget vetett a korábbi rendszernek azzal, hogy minden nyilvántartott egyházat vagy *bevett egyházként*, vagy pedig *vallási tevékenységet végző szervezetként* sorolt be. A bevett egyházak továbbra is kaptak anyagi juttatást az állami költségvetésből, de az utóbbiak már nem. Azok a vallási szervezetek azonban, amelyeknek a kiemelt bevett egyházi státuszért kellett folyamodniuk azért, hogy anyagi juttatást kapjanak az állami költségvetésből, nem veszítették el jogi személyiségüket és a felosztatás sem fenyegette őket, kivéve ha az új törvény alapján már nem kívánták folytatni vallásos tevékenységüket.

5. Ahogy azt a későbbiekben alaposabban is kifejtem, nem tudok egyetérteni a Bírósággal abban, hogy az Egyezmény 9. és 11. cikke alapján beavatkozás történt a kérelmezők jogaiba, amint azt a többség véli. A mai ítélet az egyesületi vallásos tevékenység szempontjából kitérít a 9. cikk hatályát mind önállóan, mind pedig a 11. cikk olvasatában olyan mértékben, amely már nincs összhangban sem ezen rendelkezések szövegével, sem azok céljával, sem pedig azok kifejtésével a jelen Bíróság ítélkezési gyakorlatában. Ezért ellenvéleményemnek adok hangot.

II.

6. Az Egyezmény 9. § 1 cikke kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a vallásszabadsághoz való jog magában foglalja „a vallás vagy meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát”. Amint az a szövegből kitűnik, a vallás vagy meggyőződés *kifejezésre juttatásának joga* képezi a 9. cikkben foglalt jog lényegét. A *kifejezésre juttatás* fogalmát a szöveg bővebben kifejti azzal, hogy az magában foglalja a vallás és a hit *istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján* történő gyakorlását. Egy cselekedet, ahhoz, hogy ebben az értelemben *kifejezésre juttatásnak* minősüljön, szorosan kell, hogy kapcsolódjon a hithez. Minden olyan állami intézkedés, amely közvetve vagy közvetlenül megakadályozza mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát a 9. § 1 cikk szerint a szabadságba történő beavatkozásnak minősül és ugyanazon cikk 2 bekezdése alapján indoklásra szorul. Ennek megfelelően, ha az egyén túlzott nehézség vagy hátrány nélkül képes a hitét kifejezésre juttatni a beavatkozásnak tartott intézkedés ellenére, nem merül fel semmilyen elvi probléma a 9. cikkel kapcsolatban.

7. Mivel a vallási közösségek hagyományosan szervezeti struktúrában működnek, az

Egyezmény 9. cikke a 11. cikk olvasatában került értelmezésre, amely védi az egyesületi életet az indokolatlan állami beavatkozástól. Ekképp a vallási közösségek autonóm léte a pluralizmus szempontjából a Magyar Keresztény Mennonita Egyház és Társai kontra Magyarország esetében meghatározott védelmet élvez (lásd *Hasan és Chaush kontra Bulgária* [GC], 30985/96 sz., 62. §, ECHR 2000-XI, és *Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas és Társai kontra Ausztria*, 40825/98 sz., 61. §, 2008. július 31.).

8. A Bíróság következetesen azon a véleményen volt, hogy a jogi személyiség biztosításának megtagadása a nemzeti hatóságok által egy egyénekből álló egyesületnek a kérelmezők egyesülési szabadságra vonatkozó jogába való beavatkozásnak minősül (lásd *Gorzelik és Társai kontra Lengyelország* [GC], [44158/98](#), sz. 52. § et passim, 2004. február 14.; *Sidiropoulos és Társai kontra Görögország*, 1998 július 10., *Reports of Judgments and Decisions (Jelentés ítéletekről és döntésekről)* 1998-IV, 31. § et passim; és *Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas és Társai*, mint fent, 62. §). Ott ahol a vallási közösség szervezete volt a vita tárgya, az elismerés megtagadása a kérelmezők vallásszabadsághoz való jogába történő beavatkozásnak is minősült az Egyezmény 9. cikke alapján (lásd *Metropolitan Church of Bessarabia és Társai kontra Moldova*, [45701/99](#), sz. 105. §, ECHR 2001-XII).

9. Az Egyezmény 9. cikkében a 11. cikk olvasatában garantált vallásos egyesületi szabadságra vonatkozó garanciák mellett a vallásszabadsághoz való jog elvileg kizár mindenfajta állami beleszólást annak eldöntésébe, hogy a vallásos hit illetve az azt kifejezésre juttató eszközök jogszerűek-e vagy sem (lásd *Hasan és Chaush*, mint fent, 78. §). Ennek alapján az Egyezmény 14. cikke szerint az államnak kötelessége, hogy semleges és pártatlan maradjon a vallásszabadsággal kapcsolatos szabályozói jogkörének gyakorlása során, valamint a különböző vallásokkal, felekezetekkel és hitekkel való viszonyában (lásd *Metropolitan Church of Bessarabia és Társai*, mint fent, 116. §; *Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas és Társai*, mint fent, 97. §; és *Savez crkava „Rijec zivota” és Társai kontra Horvátország*, [7798/08](#), sz. 88. §, 2010. december 9.). A 9. cikkben az állami hatóságok számára megszabott azon kötelezettség, hogy a vallás területén semlegesek maradjanak hatásköreik gyakorlása során, valamint a 14. cikkben megállapított kötelezettség, mely tiltja a vallási alapon való megkülönböztetést megköveteli, hogy ha az állam olyan rendszert léptet életbe, mely vallási csoportoknak biztosít anyagi juttatásokat, például az adórendszer segítségével, akkor minden olyan vallási csoportnak, amely szeretne ebből részesedni legyen tisztességes lehetősége arra, hogy folyamodjon ezen státuszért, és a megállapított kritériumokat megkülönböztetéstől mentesen, objektív és ésszerű alapokon kell alkalmazni (lásd, *mutatis mutandis*, *Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas és Társai*, mint fent, 92. §, és *Asatrúarfélagjö kontra Izland*, 22897/08 sz., 34. §, 2012. szeptember 18.).

III.

10. A 81. bekezdésben a többségi vélemény rámutat, hogy a kérelmező közösségek az illetékes bíróság által az 1990. évi egyházügyi törvény alapján bejegyzett egyházként jogszerűen léteztek és működtek Magyarországon. A 2011. évi egyházügyi törvény „egyesületre változtatta minden korábban nyilvántartásba vett egyház státuszát azon elismert egyházak kivételével, amelyeket a 2011. évi egyházügyi törvény mellékletében felsorol. Amennyiben továbbra is egyházként szerettek volna működni, a vallási közösségek kénytelenek voltak az Országgyűléshez folyamodni egyedi elismerésért”.

11. A többségi vélemény ezt követően a 82. bekezdésben utal a Bíróság által tárgyalt két korábbi ügyre (*Moscow Branch of the Salvation Army kontra Oroszország*, 72881/01 sz., 67. §, ECHR 2006-XI, és *Church of Scientology Moscow kontra Oroszország*, 18147/02 sz., 78. §, 2007. április 5.) ahol a „nyilvántartásba vétel megtagadása” beavatkozásnak minősült az adott vallási szervezet egyesülési szabadsághoz és vallásszabadsághoz való jogába. Ennek alapján a Bíróság a 83. bekezdésben arra a következtetésre jut, hogy „az intézkedés valójában a kérelmezők egyházi státuszuktól való megfosztását jelentette, és a 9. és 11. cikkben

megfogalmazott jogaikba való beavatkozásnak minősül”.

54 A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG -

12. A 9. CIKK SZÖVEGE, tárgya és célja alapján a 11. cikk olvasatában, valamint a jelen Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata alapján nem értek egyet azzal, hogy a kérelmezők sikeresen bebizonyították, a többség általános és absztrakt végkövetkeztetése szerinti módon, hogy a magyar törvényhozás által a 2011. évi egyházügyi törvény keretében elfogadott intézkedés közvetve vagy közvetlenül beavatkozott volna a fenti értelemben vett azon szabadságjogba, hogy *vallási meggyőződésüket vagy hitüket kifejezésre juttassák* (lásd a fenti 6. bekezdést). Sem a 2011. évi egyházügyi törvény, sem pedig annak módosításai általánosságban nem befolyásolták a kérelmezők *jogi személyiségi státuszát*. Valójában nem vették el státuszukat, csak az állami juttatások illetve az állammal kötendő együttműködési megállapodások szempontjából más besorolást kaptak, és *nem fenyegette őket az állam általi feloszlítás veszélye* azon egyházak kivételével, amelyek nem nyilatkoztak úgy, hogy szeretnék folytatni tevékenységüket. Ezért a Bíróság két korábbi ügye, amelyre a többség az ítélet 82. bekezdésében hivatkozik (lásd a fenti 11. bekezdést) nem releváns abból a szempontból, hogy a jelen esetben történt-e beavatkozás.

13. Valójában, ahogyan arra a Bíróság rávilágít a 112. bekezdésben, tulajdonképpen a 2011. évi egyházügyi törvény illetve annak módosításai alapján „[a Bíróság] nem látja annak jelét, hogy a kérelmezők vallásuk gyakorlásában jogi személyként, tehát egyesületként, akadályozva lennének, amely formális autonómiát biztosít számukra az államtól”. A jelen Bíróság a 9. és 11. cikkben meghatározott egyesületi vallásszabadságra vonatkozó ítélkezési gyakorlata szerint ezen a ponton véget is ért volna az ügy. Az, hogy „egy adott vallási közösség tagjai másodrendű állampolgárnak érzik magukat vallási okokból kifolyólag amiatt, hogy az állam kevesebb jóindulattal tekint rájuk” (lásd 109. bekezdés) lényegtelen a 9. és 11. cikk szempontjából. ha vallásos meggyőződésüket formai és tartalmi szempontból is korlátozás nélkül kifejezésre juttathatják törvényesen elismert egyesületként. Arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy a Bíróság az Európai Bizottság egy korábbi véleményére utalva következetesen azon a véleményen volt, hogy „az állami egyház rendszere önmagában nem minősül az Egyezmény 9. cikke megsértésének” (lásd *Darby kontra Svédország*, 1990. október 23., a Bizottság véleménye, 45. §, A Sorozat 187 sz., és *Asatrúarfélagiö*, mint fent, 27. §).

14. Fontos rámutatni arra, hogy a Bíróság a mai napot megelőzően sohasem volt azon a véleményen, hogy az állam azon döntése, hogy korábban szabályszerűen nyilvántartásba vett és jogi személyiséggel rendelkező vallási szervezeteknek adományozott anyagi juttatásokat megvonjon, önmagában beavatkozna a 9. cikkben a 11. cikk olvasatában meghatározott vallás vagy hit kinyilvánításának szabadságába. Amint a Bíróság a fenti. 9. bekezdésben említett ítélkezési gyakorlatából kitűnik, ebből a szempontból az Egyezmény alapján csak akkor merül fel vitatható kérdés, ha a kérelmező tényszerűen bizonyítja, hogy az állam szabályozói jogköre gyakorlása során anyagi juttatásokat tagadott meg egy vallási szervezettől, miközben másoknak nyújtott ilyeneket, és a bánásmódbeli különbség nem volt objektív és ésszerű alapon indokolt. Természeténél fogva az Egyezmény 14. cikke alapján történő effajta mérlegelés egyedi elbírálást kíván azt megállapítandó, hogy történt-e megkülönböztetés. Ezért a Bíróságnak a kérelmezők panaszát az Egyezmény 9. és 11. cikkével együtt olvasott 14. cikk alapján kellett volna megvizsgálnia. A többség azonban elutasította a panasz ezen részének külön vizsgálatát, amely döntéssel kapcsolatban különvéleménnyel éltem. Ennélfogva ebben a véleményben nem fejtem ki a 14. cikkre vonatkozó véleményemet.

15. Végezetül megjegyzem, hogy a jelen Bíróságnak mindig figyelemmel kell lennie arra, hogy az Egyezmény által garantált jogok és szabadságok hatóköre nem korlátlan. Mivel ezek jogi szabályok, hatókörüket mindig az adott rendelkezés szövege szabja meg azok tárgyának és céljának szellemében ésszerűen értelmezve. Az Egyezmény tartalmi hatókörének korlátozás nélküli kiterjesztése azt a kockázatot hordozza, hogy aláássa az emberi jogok ezen európai

felülvizsgálati rendszerének legitimációját.

55 A MAGYAR KERESZTÉNY MENNONITA EGYHÁZ ÉS TÁRSAI KONTRA MAGYARORSZÁG -
KÜLÖNVÉLEMÉNY